

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного менеджменту**

Освітньо-професійна програма	«Міжнародний бізнес»
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Спеціалізація	«Міжнародний бізнес»

Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

“Міжнародні економічні взаємовідносини України із США як стратегічним партнером”

здобувача Гавриш Аліси Олегівни _____(підпис)

Науковий керівник: к.е.н., доцент А.В. Жеваго

_____ (підпис)

**Робота допущена до захисту перед Екзаменаційною комісією
з атестації здобувачів вищої освіти**

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент М.О.Бурмака

_____ (підпис)

Київ 2022

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 Україна та США в сучасній системі міжнародних відносин.....	6
1.1 Роль і місце США у сучасному світі.....	6
1.2 Роль та місце України на міжнародній арені.....	13
1.3 Становлення українсько-американських відносин наприкінці ХХ ст.....	24
РОЗДІЛ 2 Дослідження розвитку сучасних міжнародних взаємовідносин України і США.....	30
2.1 Економічно-торгівельне партнерство України та США: динаміка розвитку.....	30
2.2 Військове співробітництво України та США.....	38
2.3 Науково-технічне співробітництво між Україною та США.....	45
2.4 Інші ключові види українсько-американського стратегічного партнерства.....	51
РОЗДІЛ 3 Проблеми та перспективи стратегічних взаємовідносин України і США.....	57
3.1 Сучасні тенденції та ключові проблеми стратегічного партнерства України та США.....	57
3.2 Перспективи розвитку українсько-американських відносин у поствоєнний період.....	62
ВИСНОВКИ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	75
ДОДАТКИ.....	83

ВСТУП

Актуальність теми. Україна та Сполучені Штати Америки будували дружні відносини досить довго і непросто, і навіть на сьогодні процес ще не повністю завершений. Співпраця в багатьох сферах та взаєморозуміння є доволі умовними через географічне положення обох країн, відмінні цінності в культурі та різну історію, зовнішні впливи, внутрішню та зовнішню політику, досить великий розрив у рівні розвитку країн тощо. Однак, варто зауважити, що Україна є стратегічно важливою для США стосовно відносин із Росією, що спричиняє потребу налагодження позитивних дипломатичних відносин між двома державами. Для України США також мають неабияке значення стосовно фінансової допомоги, захисту країни на міжнародній арені, розвитку численних сфер діяльності. Наявність української діаспори у США лише підтримує співпрацю між країнами.

Питання співробітництва двох країн (США й України) є дуже актуальним, адже воно ще комплексно навіть не досліджувалося. Дуже багато праць присвячено зовнішній і внутрішній політиці США, України, їхній історії, однак відносини двох держав на сьогодні все ще залишаються маловивченими, хоча інтерес до них значно зріс у зв'язку з війною в Україні, яка почалася 24 лютого 2022 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботі досліджуються міжнародні договори, меморандуми, угоди, заяви політичних лідерів, думки експертів, дані міжнародних організацій, що дало змогу максимально комплексно розглянути сфери та перспективи сучасного співробітництва України та США. Задля аналізу досліджуваного питання мною використовувалися статті відомих експертів і науковців як закордонних, так і українських, таких як Ю. Костенко [57], А. Потіха [63], Д. Лакішик [58], О. Матвєєва [59], Г. Мерніков [60], О. Моцик [61], Годлюк [55], І. Погорєлова [62], Л. Журавльова [56], М. Пашков [64] та інших. Серед досліджень закордонних дослідників важливими є праці Зб. Бжезінського

[54] та М. Косе [15]. Мною також була проаналізована договірно-правова база відносин між Україною та США.

Аналіз ступеня наукової розробленості проблеми перспектив взаємовідносин між Україною та США дозволяє зробити висновок, що сьогодні ця тема знаходиться на початковому етапі осмислення. Зазначена предметна область досліджується вузько і, як правило, вченими переосмислюються традиційні для аналізу взаємовідносин між країнами категорії співпраці країн у гуманітарній та військовій сферах. Незначна кількість узагальнюючих робіт з проблеми не дозволяє скласти цілісне уявлення про специфіку сучасних перспектив у взаємовідносинах між Україною та Сполученими Штатами Америки.

Мета дослідження полягає у аналізі стану двосторонніх відносин України зі США в контексті сучасних викликів та перспектив розвитку взаємовідносин між двома країнами.

Основними завданнями роботи є визначення ролі України та США на міжнародній арені, дослідженні історичного становлення взаємовідносин двох країн, здійсненні аналізу співробітництва України та США в торговельно-економічній, науково-технічній, культурно-гуманітарній, військовій та інших сферах, а також вивчення питання сучасних тенденцій та перспектив розвитку України та Сполучених Штатів Америки.

Об'єктом дослідження є стратегічне партнерство між Україною і США.

Предметом дослідження є сучасний стан, тенденції, особливості та перспективи розвитку стратегічного партнерства між Україною та США.

Методологічну основу роботи склали принципи теоретичного та порівняльного аналізу, метод збору та обробки інформації, метод індукції, статистичний, графічний і табличний методи.

Інформаційною базою дослідження були наукові видання, статті, монографії, статистичні дані статистичних відомств зарубіжних країн, Інтернет-

ресурси, статистичні дані Організації економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Бюро економічного аналізу, Федеральної резервної системи, Державної служби статистики України (Укрстат), наукові публікації за результатами досліджень міжнародних рейтингів та індексів Doing Business, Global Innovation Index 2021, World Competitiveness Ranking 2022, 2022 Index of Economic Freedom, Corruption Perception Index 2021, The Prosperity Index 2021, KOF Globalisation Index та інші.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

РОЗДІЛ 1

Україна та США в сучасній системі міжнародних відносин

1.1 Роль і місце США у сучасному світі

Економіка США значно і різнобічно впливає на розвиток світового господарства. Здійснюється цей вплив багатьма каналами: через міжнародну торгівлю, де США залишаються одним із найбільших суб'єктів, вивезення капіталу та світову фінансову систему, в якій долар – головна валюта та розрахункова одиниця в міжнародних торгових, інвестиційних, кредитних та інших операціях. США – основний фінансовий центр світу, а американські фондові ринки – безумовні лідери. Коливання курсу американського долара викликають глобальні наслідки і позначаються на всіх інших світових валютах. Уряд США є найбільшим у світі боржником, випереджаючи за обсягом державного боргу Японію більш ніж в 1,5 рази. Але при цьому їхні казначейські зобов'язання мають найбільший попит на фондових ринках і йдуть за найнижчими ставками.

На значній частині товарних та більшості інвестиційних ринків, у коопераційних поставках у міжкраїновому сполученні при виробництві кінцевої продукції, особливо у високоприбуткових ланках глобальних ланцюжків створення вартості, також панують США з великим відривом від інших країн.

За оцінками Світового банку, зростання економіки США на 1% може призводити до підвищення економічної активності в розвинених країнах на 0,8%, а в країнах, що розвиваються, – на 0,6% [15].

Торговельна і фінансова інтеграція США з розвиненими і багатьма країнами, що розвиваються, особливо з Канадою, в Латинській Америці і Карибському басейні має глибоке історичне коріння і географічну прив'язку. Саме

ці регіони, чиї торговельні та фінансові зв'язки замикаються головним чином на США, безпосередньо і найбільше піддаються їх впливу.

Незважаючи на виклики на внутрішньому рівні разом зі швидкими змінами глобального ландшафту, економіка США залишається найбільшою та найважливішою у світі. Крім того, за даними МВФ, США займають шосте місце за показником ВВП на душу населення (ПКС). Економіка США відрізняється високорозвиненим і технологічно передовим сектором послуг, на який припадає близько 80% виробництва. В економіці США домінують компанії, орієнтовані на надання послуг у таких сферах, як технології, фінансові послуги, охорона здоров'я та роздрібна торгівля. Великі американські корпорації також відіграють важливу роль на світовій арені, причому більше п'ятої частини компаній зі списку Fortune Global 500 походять зі Сполучених Штатів.

ВВП США у складає близько чверті світового ВВП (24,41%). Значення цього показника, за результатами 2021 року, становило \$17 трлн 419 млрд. Для порівняння: загальний обсяг світової економіки або річний ВВП усього світу в доларах становить трохи більше 77 трлн 845 млрд.

Незважаючи на те, що сектор послуг є основним двигуном економіки, США також мають важливу виробничу базу, на яку припадає приблизно 15% виробництва. США є другим за величиною виробником у світі та лідером у таких дорогоцінних галузях, як автомобілебудування, аерокосмічна промисловість, машинобудування, телекомунікації та хімічна промисловість. Водночас сільське господарство становить менше 2% виробництва. Проте великі площі орних земель, передові сільськогосподарські технології та щедрі державні субсидії роблять США нетто-експортером продовольства та найбільшою країною-експортером сільськогосподарської продукції у світі.

Країна має доступ до багатих природних ресурсів і складної інфраструктури. Країна також має велику, добре освічену та продуктивну робочу силу. Крім того, людський капітал повністю задіяний у вільному ринковому та

бізнес-орієнтованому середовищі. І уряд, і народ Сполучених Штатів сприяють створенню цього унікального економічного середовища. Уряд забезпечує політичну стабільність, дієву правову систему та регуляторну структуру, які дозволяють економіці процвітати. Економічне зростання в Сполучених Штатах постійно стимулюється постійними інноваціями.

Сполучені Штати безперечно є найбільшим одержувачем прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Близько 80% прямих іноземних інвестицій у Сполучені Штати надходять лише з дев'яти промислово розвинених країн. Велика Британія, Японія та Нідерланди є головними джерелами ПІІ в США. Виробничий сектор США залучає близько 40% ПІІ.

У 2021 році загальна вартість товарообігу США становила приблизно 4,6 трильйона доларів США. Це свідчить про значення та масштаби міжнародної торгівлі для економіки Сполучених Штатів. У 2021 році Сполучені Штати імпортували товарів на суму близько 2,83 трильйона доларів США від міжнародних торговельних партнерів, для порівняння, вартість товарів, експортованих зі Сполучених Штатів в інші країни, становила близько 1,75 трильйона доларів США (Рис. 1.1).

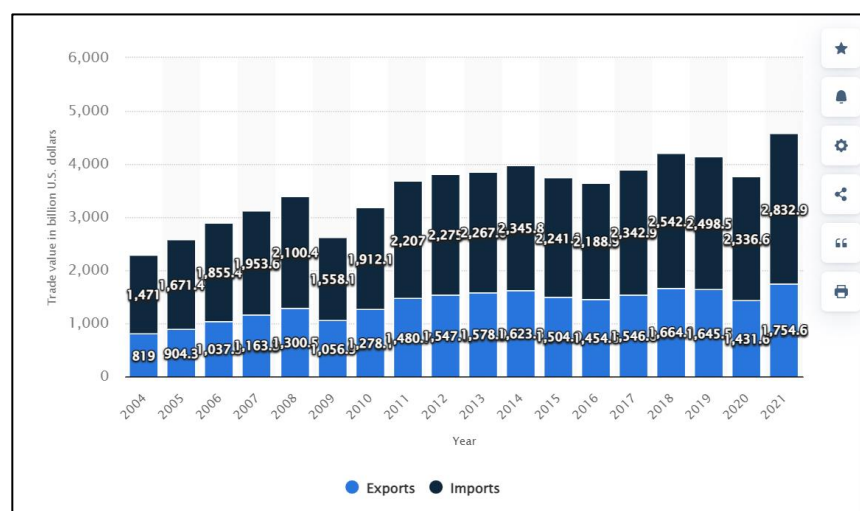

Рис. 1.1 Загальний обсяг торгівлі США товарами (експорт та імпорт) з 2004 по 2021 рік (млрд доларів США)

Джерело: [16]

США займають друге місце в експорті товарів і послуг у світі та перше в імпорті. США відіграють важливу роль у міжнародній торговельній системі та зазвичай розглядаються як прихильники зниження торгових бар'єрів та угод про вільну торгівлю. Наразі Сполучені Штати мають більше десятка угод про вільну торгівлю. Серед них Північноамериканська угода про вільну торгівлю (NAFTA), яка була укладена спільно з Канадою та Мексикою в 1994 році. Сполучені Штати також є активним членом Світової організації торгівлі (СОТ).

Сполучені Штати найбільше експортують нафтопродукти (\$58,4 млрд), сиру нафту (\$52,3 млрд), автомобілі (\$47,6 млрд), інтегральні схеми (\$44,2 млрд) і нафтовий газ (\$34,7 млрд), експортуються переважно до Канади (\$218 млрд), Мексики (196 млрд доларів), Китаю (122 млрд доларів), Японії (63,1 млрд доларів) і Німеччини (59,2 млрд доларів).

У 2020 році Сполучені Штати були найбільшим у світі експортером нафтопродуктів (\$58,4 млрд), нафтового газу (\$34,7 млрд), медичних інструментів (\$27,7 млрд), газових турбін (\$27,3 млрд) і деталей для літаків (\$12,5 млрд). [1]

Сполучені Штати найбільше імпортують автомобілі (\$144 млрд), комп'ютери (\$92,4 млрд), упаковані ліки (\$84,1 млрд), радіомовне обладнання (\$82 млрд) і сиру нафту (\$75,1 млрд) переважно з Мексики (\$326 млрд), Канади (\$264 млрд), Німеччини (\$116 млрд) і Японії (\$112 млрд).

У 2020 році Сполучені Штати були найбільшим у світі імпортером автомобілів (\$144 млрд), комп'ютерів (\$92,4 млрд), упакованих медикаментів (\$84,1 млрд) і радіомовного обладнання (\$82 млрд). [1]

Сполучені Штати є провідним світовим експортером послуг, включаючи фінансові та професійні бізнес-послуги, а також інші наукомісткі послуги. Подорожі, транспортні та туристичні послуги також є основним експортом.

На сферу послуг припадає понад дві третини ВВП США та чотири з п'яти робочих місць у приватному секторі США. У 2020 році транскордонний експорт послуг із США склав 706 мільярдів доларів із позитивним сальдо у 245 мільярдів

доларів. Іноземні філії американських компаній у 2019 році отримали додаткові 1,77 трильйона доларів США від продажів (останні доступні дані), у результаті чого продажі послуг американськими компаніями за кордоном перевищили 2,4 трильйона доларів США. [3]

У 2021 році експорт послуг США сягнув 771,2 мільярда доларів, що відображає зростання на 65,6 мільярда доларів порівняно з 2020 роком. [4]

Ділові послуги зробили найбільший внесок у профіцит у понад 206 мільярдів доларів. Іншими великими статтями експорту у 2021 році були: [5]

- Фінансові послуги: \$164,1 млрд
- Інтелектуальна власність: \$124,8 млрд
- Подорожі: \$68,7 млрд
- Транспорт: 65 мільярдів доларів

Уряд США зіткнувся з важливим завданням усунути наслідки рецесії за допомогою поєднання експансіоністської фінансової та монетарної політики. З фінансової сторони державні стимулюючі витрати та зниження податків запобігли подальшому погіршенню економіки. З монетарної сторони Федеральна резервна система подолати економічну слабкість за допомогою традиційної та нетрадиційної політики.

Зазвичай Сполучені Штати вважаються батьківщиною економічної політики вільного ринку. Однак уряд США здійснює значний обсяг регулювання економічної, комерційної та фінансової діяльності. Після рецесії уряд посилив нагляд за фінансовим сектором. Закон Додда-Френка, ухвалений у 2010 році, являє собою найповнішу реформу регулювання фінансових ринків з часів Великої депресії.

Найбільша частина державних витрат передбачена чинними законами, причому велика кількість коштів виділяється на програми соціального забезпечення, такі як Social Security та Medicaid. Обов'язкові витрати становлять майже 60% загальних державних витрат. Решта називається дискреційними

витратами та визначається річним федеральним бюджетом. Близько половини дискреційного бюджету витрачається на військові потреби та оборону, а інша половина витрачається на державні програми та державні послуги.

Майже 50% податків, які отримує уряд США, надходить від податку на прибуток фізичних осіб, а додаткові 10% надходять від податку на прибуток підприємств і корпорацій. Ще 35% зборів надходять із заробітної плати та податків на соціальне страхування. Акцизний податок на такі товари, як алкогольні напої, тютюн і бензин, становить меншу суму, менше 5%. Податкові надходження в середньому становили близько 18% ВВП між 1970 і 2010 роками. Загальні податкові надходження у відсотках від ВВП становили близько 9.1% (2.04 трильйона дол) у 2021 році.

Конгрес США встановив, що цілями монетарної політики Федерального резерву є сприяння максимальній зайнятості та стабільності цін у так званому «подвійному мандаті». Федеральний комітет з відкритих ринків (FOMC) є органом монетарної політики Федеральної резервної системи. FOMC збирається приблизно вісім разів на рік, щоб обговорити розвиток подій і перспективи економіки США, а також обговорити різні варіанти політики, включаючи рівень процентних ставок. Федеральна процентна ставка, яка керується Федеральним резервним резервом, є ставкою, яку депозитні банки стягують один з одного, щоб торгувати коштами протягом ночі, щоб підтримувати вимоги до резервного балансу. Ставка федеральних фондів є однією з найважливіших в економіці США, оскільки вона впливає на всі інші короткострокові процентні ставки.

Федеральна резервна система (ФРС) США оголосила підвищення базової відсоткової ставки на 75 базових одиниць до 1,5-1,75% річних. Як було сказано у доповіді ФРС від червня 2022 року, економічна активність загалом відновлюється після спаду у I кварталі. За останні місяці кількість робочих місць значно зросла, а рівень безробіття залишився низьким. Інфляція залишається високою, що відображає дисбаланс попиту та пропозиції, пов'язаний з пандемією, вищими цінами на енергоносії та ширшим ціновим тиском. [6]

Долар США часто називають світовою валютою, оскільки він є найбільш використовуваною валютою в міжнародних операціях, а також найбільш поширеною резервною валютою. Майже дві третини валютних резервів, що зберігаються в усьому світі, знаходяться в доларах США.

Незважаючи на те, що Міністерство фінансів має головні повноваження з нагляду за міжнародними фінансовими питаннями, рішення Казначейства щодо іноземної валюти приймаються після консультації з Федеральним резервом. Проте втручання США у валютний ринок стало дедалі рідшим. Влада США зазвичай дозволяє відкритому валютному ринку та внутрішній монетарній політиці визначати ставки.

Варто зазначити, що США є членом безлічі міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО, АНЗЮС, НАФТА, СОТ, ОАД, Паризькому клубі та ін.

Важливим пунктом глобального лідерства США є оборонна складова країни. У 2021 році на збройні сили країною було витрачено \$801 млрд: за останнє десятиліття військові витрати США становили 39% світових витрат. При цьому, хоча закупівля зброї в країні скоротилася, більше було спрямовано на військові дослідження та розробки. Це свідчить, що Штати зосереджуються на розробках наступного покоління. Країна посідає перше місце за витратами на оборону. Крім того, США входять до так званого Ядерного клубу (це умовна назва групи держав, які мають ядерну зброю).

США займають 3 місце в рейтингу чисельності збройних сил від Міжнародного інституту стратегічних досліджень у 2021 році (1 388 100 чоловік) після Китаю та Індії відповідно. [7]

Щодо інших міжнародних рейтингів, то здебільшого США займають провідні позиції, що в котрий раз доводить глобальне лідерство країни та розвиненість її економіки. Ось деякі з рейтингів:

- 1) Індекс легкості ведення бізнесу 2020 – 6 місце (із 190 країн) [8]
- 2) Глобальний індекс інновацій 2021 – 3 місце (із 132 країн) [9]

- 3) Індекс глобальної конкурентоспроможності 2022 – 10 місце (із 141 країн) [10]
- 4) Індекс економічної свободи 2022 – 25 місце (із 177 країн) [11]
- 5) Індекс сприйняття корупції 2021 – 27 місце (із 180 країн) [12]
- 6) Індекс процвітання 2021 – 20 місце (із 167 країн) [13]
- 7) Індекс глобалізації 2021 – 24 місце (із 208 країн) [14]

Отже, виходячи з вищенаведеної інформації, можна впевнитись, що США займає важливе місце у сучасному світі. У другій половині XX ст. Сполучені Штати Америки забезпечили собі лідируючі позиції у світовому господарстві та почали активно використовувати зовнішньоекономічний чинник у своїй внутрішній політиці. Початок XXI ст. підтвердив бажання бізнесу Америки посилити свої позиції на світових ринках.

США займають лідируюче місце у світовій економіці, виробляючи найбільшу кількість товарів та послуг, лідируючи за більшістю абсолютних та відносних економічних показників. США посідають перше місце у світі за обсягом промислового виробництва. Сьогодні на їхню частку припадає близько половини світового експорту зерна. Сфера послуг динамічно розвивається, займаючи дедалі важливіше місце у експортній діяльності країни. Отже, США можна назвати драйвером глобальної економіки.

1.2 Роль та місце України на міжнародній арені

Сучасний етап розвитку міжнародних економічних відносин визначається глобалізацією світового економічного життя, поглибленням всесвітнього поділу праці, активізацією процесів інтеграції економік різних країн у всесвітнє господарство та світовий ринок. Процес інтеграції національних економік у сучасну систему світогосподарських зв'язків сьогодні є умовою успішного функціонування цих економік. Україна також спрямована на повну інтеграцію у

світове господарство та вже визначила свою зовнішньоекономічну стратегію. Головним пріоритетом для України є інтеграція до структур ЄС.

Теперішній етап розвитку економіки України проходить через дуже непрості умови зовнішнього та внутрішнього характеру в системі світогосподарських зв'язків. Пропри те, що в світі з'являються певні прояви економічної стабільності, а саме зменшення ризиків раптового зниження світового ВВП, зупинка спаду міжнародної торгівлі, – зовнішній попит з боку країн, які є торговельними партнерами України все ще є достатньо низьким. Підготовка алгоритму дієвої співпраці національної економіки зі світовим господарством для формування и розвитку відкритої економіки, яка буде структурно орієнтована, наближена до імпортозаміщувального виду із більшою направленістю на розвиток місткого внутрішнього ринку, – це одна з найголовніших задач зовнішньої політики України за цих умов.

Розвиток економіки України як однієї із складових глобальної економіки передбачає, в першу чергу, участь у міжнародних економічних відносинах на міжнародному ринку товарів і послуг, у світовій міграції капіталу, технологій та інновацій, робочої сили, а також співпрацю з міжкrajновими регіональними економічними об'єднаннями та міжнародними економічними організаціями з конкретних питань функціонування світового господарства (СОТ, МВФ, Світовим банком, ЄБРР тощо).

Серед конкурентних переваг України у зовнішньоекономічних зв'язках необхідно відзначити насамперед таке:

- 1) територіальні та природні умови – розташована в Центральній Європі, сприятливий клімат, омивається теплими морями;
- 2) сировинні ресурси – займаючи менше 0,5% території світу та менше 1% населення Україна має близько 5% світових сировинних ресурсів;
- 3) значний виробничий потенціал - з виробництва чавуну, сталі тощо на душу населення Україна посідає провідні місця у світі. Окремі галузі

літакобудування, енергетика, космічна промисловість тощо включають використання новітніх технологій на рівні кращих світових досягнень;

4) досить розвинена інфраструктура;

5) наявність досить кваліфікованої та водночас дешевої (порівняно з розвиненими країнами світу) робочої сили.

Відразу після здобуття незалежності перед Україною постало завдання чіткого визначення зовнішньополітичної стратегії в європейському напрямку. Вибір України припав на європейську інтеграцію, оскільки вона сприятиме розвитку державної незалежності, безпеки, політичної стабільності, економічного зростання, інтелектуального прогресу.

Європейський союз – найбільш потужне та розвинене угруповання сучасності, політичний та економічний потенціал якого постійно зростає. Для України питання про приєднання до Європейського Союзу на сучасному етапі ринкової трансформації набуває особливо актуального значення, оскільки членство в ЄС може забезпечити максимальну стабільність та найбільшу ефективність досягнутих у зовнішньоекономічній діяльності результатів, а також позитивно впливати на процес входження України у світовий простір.

У довгостроковій перспективі Україна орієнтується на набуття повного членства в Європейському союзі. Бажання України стати повноправним членом ЄС було проголошено Президентом України 14 червня 1994 року в Люксембурзі під час підписання Угоди про Партнерство та Співробітництво між Україною та ЄС.

Однією з найважливіших сфер для України є забезпечення інвестиційної привабливості країни, що відкриє нові можливості для національного товаровиробника та міжнародного співробітництва. За даними Національного банку України обсяг прямих іноземних інвестицій в Україну за 2021 рік становить 6 687 млн доларів США. У той самий час 4 968 млн доларів США з них з них – це інвестиції, що надійшли з країн ЄС, що становить 74,3% від усього обсягу. [17]

Проаналізувавши сектори економіки, в які надходили іноземні інвестиції, було виявлено, що найбільші обсяги надходжень прямих інвестицій зафіксовані в таких напрямках: 1 085 млн доларів США надійшло до підприємств, які функціонують на ринку сільського, лісового і рибного господарства та 3 840 млн доларів США було спрямовано до промислових підприємств. Основними іноземними інвесторами виступають такі країни як: Кіпр, Нідерланди, Велика Британія, Німеччина, Швейцарія. [17]

ВВП України у складає близько 0,1% світового ВВП. Значення цього показника, за результатами 2021 року, становило 5 трлн 459,6 млрд грн. У 2021 році дефіцит поточного рахунку платіжного балансу країни склав 2,1 млрд доларів (1,1% від ВВП) порівняно з профіцитом 5,3 млрд доларів (3,4% від ВВП) у 2020 році. Міжнародна торгівля дорівнювала 65% ВВП України у 2020 році, а загальний обсяг товарообміну з країнами світу склав 102,9 мільярда доларів.

У 2014 році анексія Криму Росією призвела до падіння товарообігу України в 2015 році на 30% порівняно з аналогічним періодом минулого року (\$75,6 млрд). Зараз міжнародна торгівля України була безповоротно порушена після повномасштабного вторгнення Росії 24 лютого 2022 року. Нинішній конфлікт продовжує змінювати геополітичні відносини та міжнародну торгівлю.

Найбільшим торговим партнером України у 2020 році був Китай, вартість торгівлі з яким склала 15,3 мільярда доларів США, що більш ніж удвічі перевищує вартість будь-якого іншого торговельного партнера. Німеччина (\$7,4 млрд), Польща (\$7,4 млрд) і Росія (\$7,2 млрд) були наступними трьома найбільшими торговельними партнерами України, причому більшість торгівлі України з цими країнами становила імпорт. (Таблиця 1.1)

Торгівельні партнери України в 2020 році

Країна	Торгівля з Україною	Експорт з України (%)	Імпорт в Україну (%)
Китай	\$15,3 млрд	46%	54%
Німеччина	\$7,4 млрд	28%	72%
Польща	\$7,4 млрд	45%	55%
Росія	\$7,2 млрд	37%	63%
Туреччина	\$4,8 млрд	50%	50%
Білорусь	\$4,2 млрд	32%	68%
Італія	\$4,1 млрд	48%	52%
США	\$3,9 млрд	25%	75%
Індія	\$2,7 млрд	73%	27%
Нідерланди	\$2,6 млрд	71%	29%

Джерело: розроблено автором за матеріалами [18]

У той час як більша частина торгівлі України з провідними партнерами складається з імпорту, торгівля як з Індією, так і з Нідерландами (дев'ятий і десятий найбільші торгові партнери України відповідно) була більшою мірою орієнтована на експорт, причому частка експорту становила понад 70% від загальної вартості торгівлі.

Потужна сільськогосподарська галузь України становить значну частку експорту країни у формі зернових, тваринної та рослинної олії та олії з насіння. Ця продукція склала майже 35% українського експорту в 2020 році на загальну вартість 17 мільярдів доларів.

Товари, що експортувалися Україною в 2020 році

Експортні товари	Вартість, млрд дол	Частка експорту
Злаки	\$9,4	19.1%
Залізо та сталь	\$7,7	15.6%
Тваринні або рослинні жири, олії та інші продукти	\$5,8	11.7%
Руда	\$4,4	8.9%
Електричні машини та обладнання	\$2,6	5.2%
Інші товари	\$19,4	39.5%

Джерело: [19]

Двома іншими лідерами промисловості та експорту України є залізна руда та сталь, а також електричні машини, обладнання та інші механічні пристрої. У 2020 році експорт сирого чавуну та сталі разом із продуктами їх переробки склав \$13 млрд у вартісному обсязі, що становить понад чверть українського експорту.

Імпорт в Україну - це насамперед транспортні засоби, машини та паливо, необхідне для живлення цих товарів. У зв'язку з тим, що енергоспоживання в країні перевищує внутрішнє виробництво енергії, мінеральне паливо та масла є основним імпортом України в 2020 році на суму 7,42 мільярда доларів.

Товари, що імпортувалися Україною в 2020 році

Імпортні товари	Вартість, млрд дол	Частка імпорту
Мінеральне паливо, нафта та мінеральні продукти	\$7,4	13.8%
Котли, обладнання та механічні пристрої	\$6,3	11.7%
Транспортні засоби, крім залізничного або трамвайного рухомого складу	\$5,5	10.2%
Електричні машини та обладнання	\$5,3	9.9%
Фармацевтична продукція	\$2,5	4.7%
Інші товари	\$26,6	49.7%

Джерело: [19]

Імпортуючи в основному з Білорусі, Росії та Німеччини, потреби України в енергетичному паливі значно загострилися внаслідок анексії Росією Кримського півострова, на якому зосереджено 80% українських покладів нафти та природного газу в Чорному морі.

Різні види машин, транспортних засобів та електрообладнання є наступними найбільшими категоріями імпортованих товарів, що в сукупності становить 31% (\$17,1 млрд) імпорту України.

З моменту здобуття незалежності від колишнього СРСР у 1991 році Україна неухильно рухалася до західних торговельних партнерів, особливо після загострення конфліктів з Росією в 2010-х роках.

Після років переговорів Угода про асоціацію України з ЄС у 2014 році сприяла вільній торгівлі між країнами ЄС та Україною, зменшивши залежність країни від торгівлі з Росією.

Україна є одним із найважливіших економічних центрів колишнього Радянського Союзу, і вона довгий час була житницею СРСР завдяки своїм родючим чорноземним ґрунтам і потужній сільськогосподарській промисловості.

Торгівля між Росією та Україною досягла піку в 2011 році в 49,2 мільярда доларів і з того часу впала на 85% до 7,2 мільярда доларів у 2020 році. За цей час такі європейські країни, як Польща та Німеччина, випередили Росію за обсягом торгівлі з Україною, а в 2021 році торгівля з ЄС склала понад 58 мільярдів доларів.

Вторгнення Росії в Україну швидко змінює міжнародні відносини та торгових партнерів обох країн. Через чотири дні після недавнього конфлікту президент України Володимир Зеленський подав заяву про спеціальний прийом України в ЄС, що сприятиме подальшому посиленню торгівлі України з членами Європейського Союзу. Поєднуючи ймовірний зрив українсько-російської торгівлі та відсутність засудження Китаєм дій Росії, українська торгівля, ймовірно, продовжуватиме зміщуватися в бік Європейського Союзу та його західних союзників.

Хоча це не зовсім стосується міжнародної торгівлі, 26 лютого США виділили додаткові 350 мільйонів доларів на підтримку України, причому американська фінансова допомога Україні за минулий рік склала 1 мільярд доларів. Окрім США, ЄС нещодавно виділив 500 мільйонів євро фінансової підтримки, а численні країни ЄС і поза ЄС надають Україні військову допомогу.

Хоча неможливо визначити остаточний вплив цього конфлікту на міжнародну торгівлю, країни, які сьогодні підтримують оборону України, ймовірно, у майбутньому стануть головними торговими партнерами України.

Оцінити факторну забезпеченість національної економіки України з точки зору передумов міжнародної економічної діяльності України допоможе метод SWOT-аналізу. (Таблиця 1.4)

SWOT-аналіз факторів та передумов міжнародної економічної діяльності України

	<i>СИЛЬНІ СТОРОНИ</i>	<i>СЛАБКІ СТОРОНИ</i>
	<i>МОЖЛИВОСТІ (O)</i>	<i>ЗАГРОЗИ (T)</i>
ЗОВНІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	• зручне географічне положення визначає зв'язки України з іншими країнами щодо транспортування, транспортних шляхів • вихід на міжнародні ринки • потенціал використання місцевої сировини • нарощення інформаційного потенціалу	• висока конкуренція зі сторони іноземних виробників • кризові явища в традиційних галузях діяльності • втрата позицій на ринках • дефіцит фінансових ресурсів • погіршення фінансового стану країни
	<i>ПЕРЕВАГИ (S)</i>	<i>НЕДОЛІКИ (W)</i>
ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ	• є залізна та марганцева руди та кольорові метали (значні запаси титану і золота) • наявність великих покладів кам'яного вугілля, калійної, харчової солей, графіту, фосфоритів, топазу та ін. • доступ до Чорного моря • науково-технічний потенціал • родючі ґрунти • високий рівень освіченості, дешева робоча сила – привабливість трудових ресурсів.	• наявний дисбаланс між фізичним та монетарним секторами економіки України • несприятливі демографічні тенденції в країні • негативні інфляційні тенденції • застаріла матеріально-технічна база, низький рівень технічної оснащеності • скорочення науково-дослідних розробок

Джерело: складено автором

Факторна забезпеченість України складається з багатьох компонентів: природно-ресурсний, соціально-демографічний, виробничий, аграрний, трудовий, рекреаційний, інформаційний та інші потенціали. Як можна побачити з аналізу, сильних сторін (переваг та можливостей) більше, ніж слабких (загроз та недоліків). Аналіз українського експорту свідчить про те, що в ньому переважають товари капіталомісткі та з низьким технологічним рівнем (продукція металургійної та хімічної промисловості), які використовують дефіцитні для української економіки фактори виробництва: капітал та енергетичні ресурси. Така ситуація веде до ще більшого подорожчання цих факторів та зростання диференціації у цінах на ці фактори з торговими партнерами. Таким чином освічені людські ресурси значно не використовуються, зростає безробіття, заробітна плата значно нижча відносно торгових партнерів. Таким чином в Україні необхідно розширювати внутрішній ринок, залучати інвестиції у галузі машинобудування, електроніки, харчової та легкої промисловості, сільського господарства з високим рівнем доданої вартості і формувати нову спеціалізацію у глобальному поділі праці для підняття рівня добробуту.

Для кращого розуміння місця України на міжнародній арені необхідно провести аналіз позицій країни в наступних міжнародних рейтингах. (Таблиця 1.5)

Таблиця 1.5

Україна в міжнародних рейтингах

Індекс	Місце України у рейтингу/ кількість країн у рейтингу		Зміна (+, –)
	2019	2022	
Індекс глобальної конкурентоспроможності	85/141	54/141	-31
Індекс економічної свободи	134/180	130/180	-4

Індекс глобалізації	45/197	49/207	+4
Індекс сприйняття корупції	126/180	122/180	-4
Індекс легкості ведення бізнесу	64/160	64/160	0
Глобальний індекс інновацій	47/129	49/132	+2
Індекс процвітання	96/167	78/167 (2021)	-18

Джерело: розроблено автором на основі даних [8],[9],[10],[11],[12],[13],[14]

Як видно, країна займає не найкращі позиції в світових рейтингах, а в деяких з них вона навіть є аутсайдером. Одним з таких індексів є індекс економічної свободи і низька позиція в ньому (130 місце в 2022 році) говорить про те, що в країні існує помітна обмежена здатність людей здійснювати господарську діяльність без державних обмежень. Також, в індексі сприйняття корупції Україна посіла у 2022 році 122 місце, що може свідчити про не найуспішнішу боротьбу країни з корупцією. Але незважаючи на це, все ж таки спостерігається позитивна тенденція підняття позицій України в рейтингах за останні 3 роки. Наприклад, в індексі глобальної конкурентоспроможності країна покращила свої позиції аж на 31 сходинку, що є дійсно прекрасним результатом і може значити про те, що держава спроможна забезпечити високий рівень процвітання громадян.

Україна - член ООН, ЮНЕСКО, МАГАТЕ, ОБСЄ, МВФ, Ради Європи тощо. Україна виступає за тісне співробітництво з багатьма міжнародними організаціями і структурами — ЄС, НАТО тощо.

Україна є пріоритетним партнером Європейського союзу. Угода про асоціацію, включаючи Поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі (DCFTA), є головним інструментом зближення України та ЄС. Угода зміцнює політичні та економічні зв'язки та просуває спільні цінності. З 2014 року Україна реалізує

амбітну програму реформ, спрямовану на прискорення економічного зростання та покращення умов життя громадян. З 2014 року ЄС та його фінансові інститути виділили на підтримку реформ понад 17 млрд євро у вигляді грантів та кредитів, які надаються залежно від досягнутого прогресу. Європейський парламент 23 червня 2022 року переважною більшістю голосів ухвалив резолюцію на підтримку статусу кандидата в ЄС для України. Рада Європейського союзу надала Україні статус кандидата на вступ до Євросоюзу.

Отже, можна зробити висновок, що Україна є активним учасником міжнародних економічних та торговельних відносин. Але, на жаль, в глобальному контексті на світовому ринку Україна все ще не відіграє провідної ролі, проте вже займає помітне місце в міжнародній економічній системі, в першу чергу завдяки стратегічному розташуванню. Тому інтерес України з боку основних учасників глобального ринку зростатиме. Поки що, доводиться констатувати, що Україна не входить навіть в групу країн з середніми показниками, а відрив від глобальних лідерів (країн ЄС, США, Канада, Японія) дуже значний. Хоча, можна стверджувати, що країна має дуже великий потенціал для розвитку.

1.3 Становлення українсько-американських відносин наприкінці ХХст.

Сполучені Штати визнали Україну 25 грудня 1991 року, після оголошення її незалежності від Радянського Союзу. Відносини були офіційно встановлені 3 січня 1992 року, через місяць після референдуму про незалежність України. Нині Київ є частою зупинкою для високопоставлених американських чиновників.

1994 рік приніс великі зміни у відносини України зі Сполученими Штатами та Заходом. У лютому Україна стала першим членом Співдружності Незалежних Держав (СНД), щоб приєднатися до програми НАТО «Партнерство заради миру», тим самим розпочавши військову співпрацю із Заходом. У липні Леонід Кучма був обраний президентом. Незважаючи на те, що він проводив передвиборчу кампанію

на платформі тісніших зв'язків з Росією, Кучма “коливався” на посаді президента, схвалюючи ринкові реформи в надії отримати допомогу Заходу. У листопаді український парламент приєднався до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та почав демонтаж зброї країни, натомість отримавши гарантії безпеки від міжнародного співтовариства.

Багато в чому політика США щодо України ґрунтується на імпульсі, створеному ядерним роззброєнням. Найбільш вражаючі плоди стратегічного партнерства були у сфері безпеки, яка часто обговорювалася з учасниками ядерних переговорів. У 1996-1997 роках Україна висловила рішучу підтримку розширення НАТО. США, у свою чергу, очолили зусилля в рамках НАТО щодо встановлення особливого партнерства між НАТО та Україною, викладеного в спеціальній хартії, прийнятій на Мадридському саміті в середині 1997 року. У 1998 році Україна погодилася вийти з угоди з Росією щодо надання ядерних технологій Ірану, що коштувало значних витрат для Харківської області. Ці та інші позитивні кроки у американсько-українських відносинах у сфері безпеки є прямим результатом успіху ядерних переговорів.

Остання радянська боеголовка залишила Україну в середині 1996 року. Хоча багато факторів, включаючи внутрішню політику України, сприяли успіху цих зусиль, те, що відрізняє це питання від інших, – це роль, яку відіграють Сполучені Штати. Участь США зробила великий внесок у цей процес. З огляду на обмеженість ресурсів та інші серйозні проблеми у відносинах між Києвом та Москвою цілком імовірно, що російсько-українські двосторонні переговори з цього питання не досягли б рішення. Навіть якби можна було розраховувати на інші фактори в Україні та Росії, щоб запобігти переростанню ядерної проблеми в конфронтацію, зволікання в динаміці українського роззброєння цілком могло б затьмарити успішні зусилля у 1995 році щодо продовження ядерного безстрокового договору про нерозповсюдження (ДНЯЗ). Це, безумовно, значно посилило б невизначеність у регіоні та ще більше ускладнило б пошук Україною зовнішньої допомоги для її пакету економічних реформ 1994 року. Хоча відносини України із

Міжнародним валютним фондом (МВФ) часто були непростими, таких відносин взагалі не було б без ядерного успіху.

США та Україна сформували двосторонню комісію на чолі з тогочасними президентом України Леонідом Кучмою та віце-президентом Сполучених Штатів Елом Гором для вирішення актуальних питань зовнішньої політики, безпеки та економіки. Україна стала провідним реципієнтом зовнішньої допомоги США. У жовтні 1996 року дві країни проголосили свої відносини «стратегічним партнерством».

Проте курс американсько-українських відносин не завжди був гладким. Ядерні питання домінували протягом перших двох років і витіснили інші питання з порядку денного.

Щоб подолати майбутні проблеми, Вашингтон і Київ розвинули особливі відносини з широкого кола питань. Питання полягали в тому, чи ці стосунки продовжуватимуть рухатися вперед, чи натраплять на перешкоди, які залишаються. Ці перешкоди включають незавершену роботу внутрішньої консолідації України, ненормальний стан українсько-російських відносин, триваючу байдужість Європи до України та різні думки у Сполучених Штатах щодо масштабу їхніх довгострокових національних інтересів в Україні. [20]

Навіть за найкращих обставин ці перешкоди будуть реальним обмеженням для того, наскільки далеко та як швидко ці відносини розвиватимуться. Незважаючи на те, що початкові українські ініціативи щодо покращення відносин на початку 1990х років були відкинуті Сполученими Штатами, стурбованими нестабільністю України чи ядерними амбіціями, Київ завжди розумів необхідність культивувати політичну, моральну та матеріальну підтримку своєї незалежності у Вашингтоні та інших великих європейських країнах. [21]

Підтримка США та Західної Європи суттєво покращує шанси України на подолання основного стратегічного виклику, консолідації безпечної та процвітаючої держави.

Двосторонні відносини зазнали певної невдачі у вересні 2002 року, коли федеральний уряд США оголосив, що підтвердив автентичність запису щодо рішення президента Леоніда Кучми в липні 2000 року передати систему раннього попередження «Кольчуга» до Іраку. Уряд України заперечував факт передачі. Помаранчева демократична революція в Україні призвела до більш тісної співпраці та більш відкритого діалогу між Україною та Сполученими Штатами. Загальна допомога США з часів незалежності склала понад 3 мільярди доларів. Допомога США Україні спрямована на просування політичних та економічних реформ і вирішення нагальних гуманітарних потреб.

Сполучені Штати надають великого значення успіху України як вільної та демократичної держави з процвітаючою ринковою економікою. Політика США зосереджена на підтримці України перед обличчям триваючої російської агресії, оскільки вона просуває реформи для зміцнення демократичних інститутів, боротьби з корупцією та сприяння умовам економічного зростання та конкуренції. Сполучені Штати не визнають спробу анексії Криму Росією і продовжують співпрацювати з різними партнерами, щоб знайти дипломатичне вирішення конфлікту на сході України, спровокованого Росією. Допомога уряду США Україні спрямована на підтримку розвитку безпечної, демократичної, процвітаючої та вільної України, повністю інтегрованої в євроатлантичну спільноту.

Сполучені Штати надали Україні статус ринкової економіки та припинили застосування до України поправки Джексона-Веніка, надавши Україні статус постійних нормальних торгових відносин. США та Україна мають двосторонній інвестиційний договір. Експорт США в Україну включає вугілля, машини, транспортні засоби, сільськогосподарську продукцію, рибу та морепродукти та літаки. Імпорт США з України включає залізо та сталь, неорганічні хімікати, нафту, вироби із заліза та сталі, літаки та сільськогосподарську продукцію. Українсько-американська рада з торгівлі та інвестицій була створена відповідно до угоди між країнами про торговельне та інвестиційне співробітництво та працює над

розширенням комерційних та інвестиційних можливостей шляхом виявлення та усунення перешкод для двосторонньої торгівлі та інвестиційних потоків. [20]

Україна та Сполучені Штати належать до низки одних і тих самих міжнародних організацій, зокрема ООН, Організації з безпеки та співробітництва в Європі, Міжнародного валютного фонду, Світового банку, Світової організації торгівлі та Ради євроатлантичного партнерства. Україна також є спостерігачем в Організації американських держав.

Сполучені Штати мають теплі дружні та стратегічні відносини з Україною та надають великого значення успіху переходу України до демократії з процвітаючою ринковою економікою. Після періоду економічного спаду, який характеризувався високою інфляцією та постійною залежністю від державного контролю, український уряд восени 1999 року почав вживати заходів для поживлення економічної реформи, яка роками зупинялася через відсутність реформаторської більшості в українському парламенті. Заявлена рішучість українського уряду здійснити комплексну економічну реформу є приємною подією в очах уряду США, і США віддані підтримці України в продовженні цього шляху.

США мають посольство в столиці України Києві, а Україна має посольство в американській столиці Вашингтоні, округ Колумбія, США.

Окрім дипломатичної підтримки у конфлікті з Росією, США надали Україні військову допомогу на суму 1,5 мільярда доларів США з 2014 по 2019 рік. [22]

У січні 2022 року США привели 5000–8500 військових у стан підвищеної бойової готовності через ескалацію напруженості під час російсько-української війни [24], висловивши готовність і далі допомагати захищати Україну до того як та коли Росія розпочала своє вторгнення через місяць. [25]

Сполучені Штати надали майже 1 мільярд доларів військової допомоги Україні у 2021 та 2022 роках, до першого тижня вторгнення. Така допомога включала наступальну зброю та обмін розвідданими з українськими військовими.

[26] Президент України Володимир Зеленський неодноразово надсилав подяки американським лідерам за підтримку.

Під час звернення про стан країни 1 березня 2022 року, де була присутня посол України Оксана Маркарова, президент США Джо Байден різко розкритикував вторгнення Росії та пообіцяв американську підтримку Україні. Американська громадська думка також сильно змінилася в бік підтримки України після вторгнення. [27]

Отже, можна зробити висновок про те, що США відіграють важливу роль у міжнародній економічній системі. Україна ж, в свою чергу, наразі знаходиться тільки на шляху до покращення своєї економіки та розвитку співпраці з іншими країнами. Попри всі внутрішньополітичні особливості в Україні, сьогодні відкриваються нові можливості розвитку двосторонніх українсько-американських відносин. Однак для їх реалізації потрібне використання всіх численних «точок збігу» національних інтересів обох країн, чому сприятимуть економічні та політичні реформи в Україні. Тільки чіткість та послідовність консолідованої влади може гарантувати позитивні поступи у міжнародно-економічних відносинах, зокрема зі США. Враховуючи величезні масштаби військової та іншої допомоги від США Україні, можна прогнозувати покращення та більший розвиток україно-американських відносин у майбутньому у поствоєнний період.

РОЗДІЛ 2

Дослідження розвитку сучасних міжнародних взаємовідносин України і США

2.1 Економічно-торгівельне партнерство України та США: динаміка розвитку

Глобалізація торговельно-економічних відносин, яка на початку третього тисячоліття демонструє безпрецедентну динаміку, докорінно трансформує систему розподілу світової економіки, задаючи її нову парадигму. Відповідно до нього, з одного боку, розвинуті країни посилюють своє глобальне економічне панування, а з іншого боку, таке посилення створює можливості для створення нових центрів глобальної економічної конкуренції. Для України, яка постраждала від геополітичних ризиків, розвиток партнерства із США як лідером світової економіки є надзвичайно важливим як для реалізації її національних інтересів, так і для утвердження державного суверенітету.

Зі зростанням ролі континентальних економічних кластерів для України стає все більш важливим розвивати торговельно-економічне співробітництво та його детермінанти зі світовим лідером, таким як США, які визначені одними з найважливіших стратегічних партнерів відповідно до експортної стратегії України. Взаємодія зі США здійснюється в рамках оновлених Пріоритетів співробітництва США та України. У цьому контексті ще більшого інтересу набуває аналіз структури торгівлі та торговельної політики України у відносинах із США.

21 вересня 2021 року було підписано Меморандум про взаєморозуміння між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів Америки щодо комерційного співробітництва. У Меморандумі було занотовано наміри укріплювати комерційні зв'язки між країнами з метою зростання безпеки та процвітання. Визначено

просування комерційної участі американських компаній в українській економіці, а також просуванні комерційної участі українських компаній в економіку США. Також учасники мають допоміжні цілі, пов'язані з розробкою та реалізацією комерційних проектів та державних закупівель як в Україні, так і в США. [28]

Підписання Меморандуму закладає надійну базу для організації довгострокової українсько-американської торговельної співпраці у таких сферах, як інфраструктура, енергетика, технології митного і прикордонного контролю, цифрова економіка, оборонні технології та технології цивільного захисту, медичне обладнання та технології, кібербезпека, фармацевтичні препарати тощо. Сторони погодили, що цей перелік не є кінцевим та може розширюватися у разі потреби.

Також було зафіксовано у документі намір розширювати співробітництво у сфері української приватизації, державних закупівель, у тому числі шляхом надання американським компаніям своєчасної та точної інформації. Зокрема, буде розглянута можливість проведення виставок та інформаційних заходів та заходів з обміну досвідом з інженерно-технічної підтримки комерційних проектів і державних закупівель в Україні та США. [28]

У листопаді 2021 року було підписано оновлену Хартію стратегічного партнерства між Україною та США, яка окреслює основні сторони двосторонніх відносин у провідних сферах на десятиліття вперед.

Оновлена Хартія замінить аналогічний документ, який Україна й США уклали в 2008 році. Редакція 2021 року має певні відмінності, в першу чергу пов'язаних з новими подіями, зокрема, агресією Російської Федерації проти України.

США визнають зобов'язання сприяти суверенітету, незалежності і територіальній цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів, включно з Кримом. Визначається розширення двосторонньої взаємодії з метою посилення безпеки в Чорноморському регіоні та Європі, а також для зміцнення енергетичної безпеки.

Оновлена Хартія також фіксує підтримку Сполученими Штатами Америки прагнення України до її членства в європейських та євроатлантичних організаціях. Документ позитивно оцінює проведення важливих реформ в Україні. Крім того, в оновленій Хартії закріплена підтримка плану трансформації української економіки, що передбачає модернізацію ключових секторів та стимулювання інвестицій.

Зараз Україна є 67-м за обсягом торгівлі партнером США. У 2021 році експорт товарів склав 5,3 мільярда доларів США (Рис. 2.1); імпорт товарів склав 4,2 млрд дол (Рис. 2.2). У 2021 році позитивне сальдо торгівлі товарами та послугами США з Україною становило 1,1 мільярда доларів. У структурі українського експорту частка експорту до США у 2021 році складала 6,6%, а частка імпорту у імпортній структурі – 5%. [29]

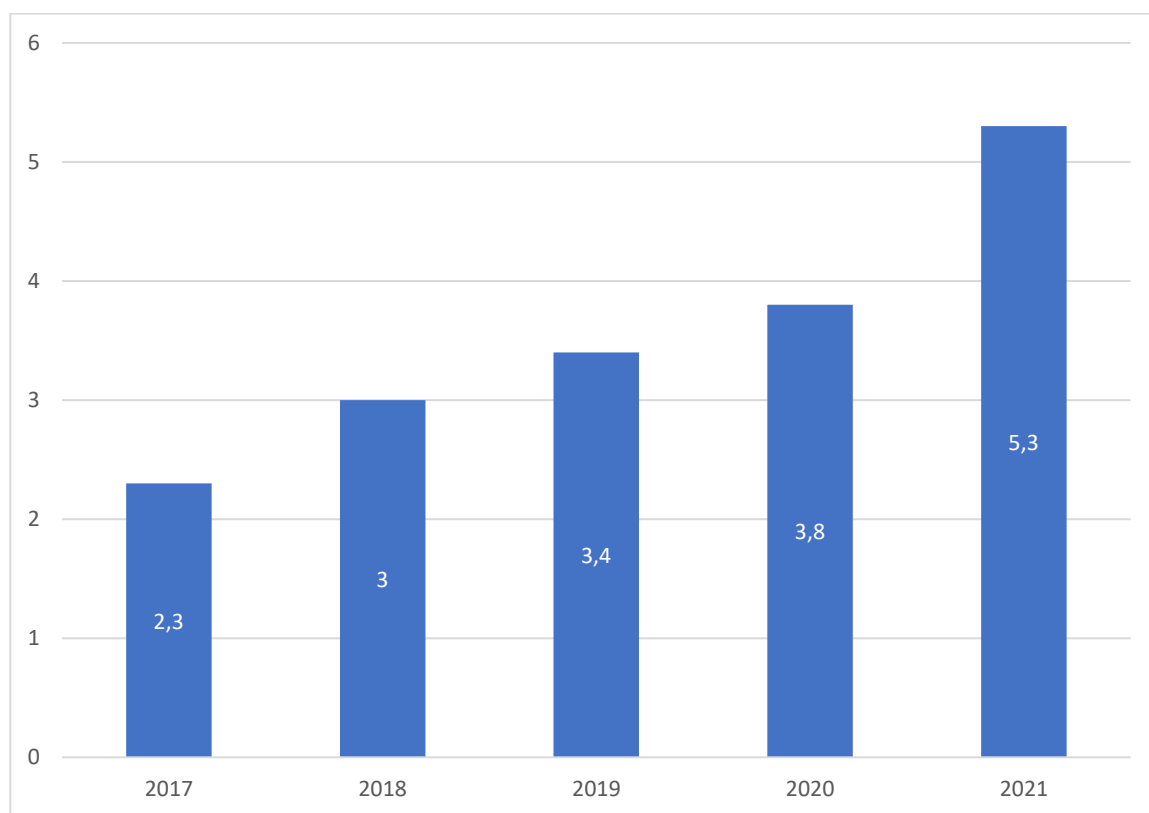

Рис. 2.1 Динаміка загального експорту товарів та послуг до США з 2017 по 2021 роки (млрд доларів США)

Джерело: складено автором за матеріалами [29]

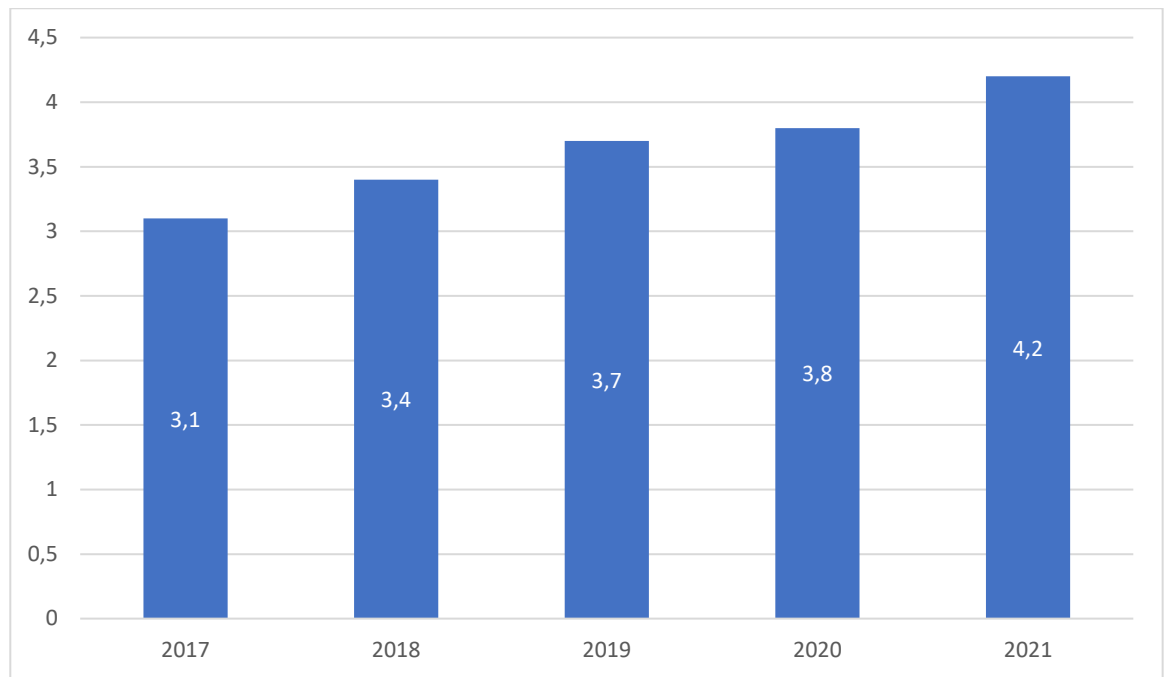

Рис. 2.2 Динаміка загального імпорту товарів та послуг із США з 2017 по 2021 роки (млрд доларів США)

Джерело: складено автором за матеріалами [29]

Отже, як видно с Рис. 2.1 та 2.2, за останні 5 років зовнішня торгівля товарами та послугами України із США тільки нарощувала свої обсяги. Сальдо торгівельного балансу тільки в 2020 році вийшло практично в 0 (до цього було негативним), і тільки в 2021 році стало позитивним.

Також, на що варто звернути увагу, так це різке зростання експорту до США у 2021 році порівняно з 2020 роком. Загалом, експорт до США у 2021 році зріс на 46%. Це пов'язано з тим, що в 2021 році металургійними підприємствами США було збільшено імпорт української сталі майже на 35%. Про це повідомляють дані Американського інституту чавуну і сталі (AISI). [30]

Зростанню експорту та імпорту у 2021 році також посприяло підписання оновленої Хартії стратегічного партнерства між Україною та США.

Значний вплив на розвиток торговельно-економічного співробітництва має торговельна політика країн. Відсутність угоди про вільну торгівлю зі США наразі компенсується Генералізованою системою преференцій США – ГСП

(Генералізована система преференцій США) – покликаною прискорити економічне зростання в країнах, що розвиваються. Преференції програми ГСП дозволяють безмитно ввозити з України до США понад 3500 видів товарів. У рамках ГСП вартість експортованих товарів з України до США у 2012–2016 рр. становила від 26 до 70 млн дол, а вже тільки у 2019 році у рамках ГСП Україною було експортовано товарів на суму \$54,8 млн., серед яких: окремі види нафтопродуктів, окремі види оптики, вироби з деревини, феромарганець, бурильні інструменти та обладнання, вироби з деревини, вентилятори, а також кондитерські, шоколадні вироби, соки тощо.

США застосовують тарифні ставки для групи товарів, на які не поширюється ГСП. Найвищі показники митних зборів встановлені для молочних продуктів (16%), цукру та кондитерських виробів (13,2%), напоїв і тютюнових виробів (15%) та одягу (11,6%).

Двостороння торгівля між Україною та США протягом останніх років характеризується стійкою тенденцією до зростання, а фінансова криза 2020 року, спричинена пандемією COVID-19, негативно вплинула на позитивну динаміку двосторонніх відносин. Однак, як ми бачимо, за підсумками 2021 року відбулося відновлення зростання двосторонньої торгівлі Україна-США.

За даними Державної служби статистики України, у 2021 році США займають 8 місце серед український торговельних партнерів за товарообігом.

Лідерами українського експорту до США у 2021 році були: чорні метали (56,2%) та вироби з металу (8,7%); руди, шлаків і зола (4,6%); жири та олії тваринного походження (3,8%); електричні машини (3,7%). Лідери імпорту України зі США: наземний транспорт, крім залізничного (32,2%); мінеральне паливо (20,6%); ядерні реактори, котли, машини (10,2%); електричні машини (4,7%). [31]

У 2021 році двостороння торгівля послугами між Україною та США зросла на 27,4% і становила \$2,7 млрд. Експорт послуг зріс на 34,1% до 1900,1 млн дол.

Основним експортом були телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги; транспортні та ділові послуги.

Імпорт послуг зріс на 13,6% і становив 781,2 млн дол. Основним імпортом були державні, фінансові та ділові послуги.

Найбільш перспективними напрямками для українських експортерів до США є постачання хімічної продукції, продуктів харчування, товарів народного споживання та машинобудівної промисловості, а також надання транспортних, телекомунікаційних та ІТ-послуг.

За даними Національного банку України, станом на 31 грудня 2021 року в економіку України залучено \$920,6 млн інвестицій із США, що становить 2,1% від загального обсягу іноземних інвестицій в Україну. [31]

Іноземні інвестори в Україні зазвичай створюють проекти у сфері програмного забезпечення, відновлюваної енергетики та логістики. Разом на ці три сектори припадає більше половини всіх вхідних ПІІ, отриманих в країну в 2019–2020 роках.

США, Німеччина та Велика Британія є ключовими джерелами інвестицій в Україну. У 2019–2020 роках кожна п'ята інвестиція в Україну була від компаній зі штаб-квартирою в США.

Як і в більшості країн, інвестиції в Україні, як правило, зосереджені в її столиці Києві. Половина всіх вхідних ПІІ в Україну за 2019–2020 роки припадає на Київ. Одеса та Львів є іншими важливими центрами ПІІ в країні.

У 2019 році Jabil, американський постачальник виробничих рішень, інвестував 16 мільйонів доларів у будівництво другої черги виробництва електроніки в Розівці Закарпатської області. З відкриттям площа майданчика подвоїлася до 46 600 м². Jabil планує збільшити кількість співробітників в Україні до 5 тис. (з 3 тис.). [32]

У 2021 році прямі іноземні інвестиції (ПІІ) США в Україну становили приблизно 532 мільйони доларів США (Рис. 2.3)

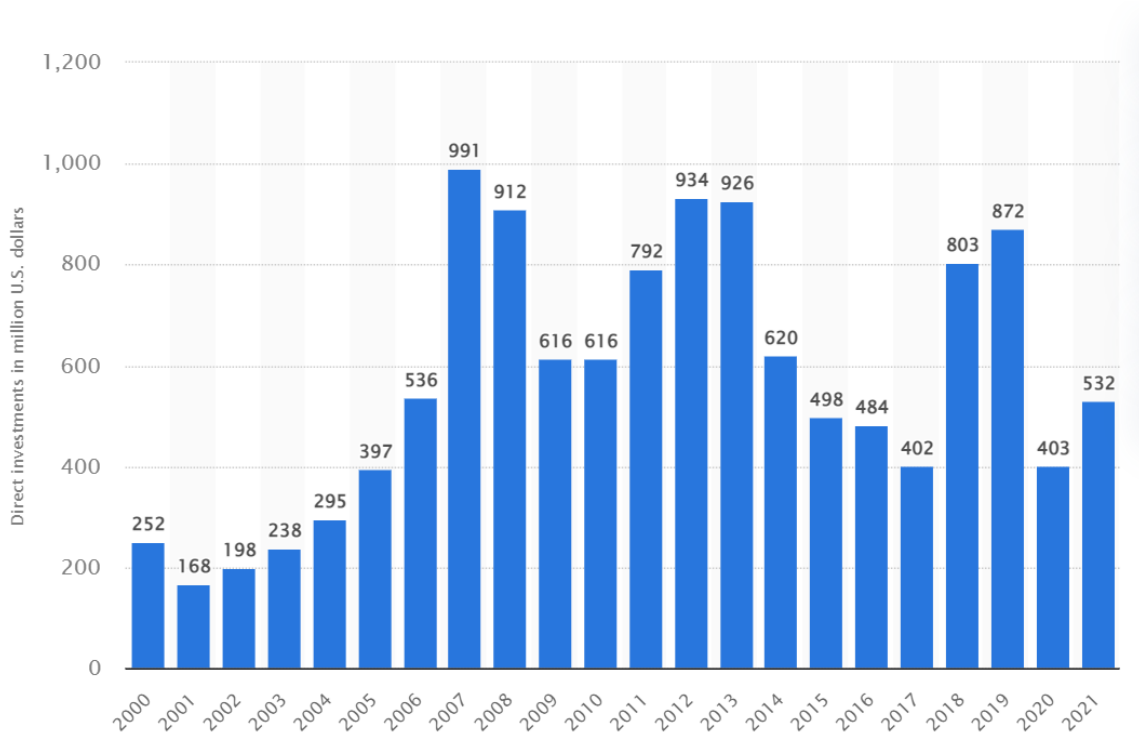

Рис. 2.3 Прямі інвестиційні Сполучених Штатів в Україні з 2000 по 2021 рр. (млн. доларів США)

Джерело: [33]

Отже, можна зробити висновок, що співпраця України та США у торгово-економічній сфері є дуже плідною, а її умови покращуються з кожним роком. Американський вектор торговельного співробітництва зараз для України не є першочерговим, але його перспективи стають більш привабливими з розвитком українсько-американського торговельного співробітництва в рамках оновлених Пріоритетів американсько-українського співробітництва та оновленої Хартії стратегічного партнерства між Україною та США.

Структура експорту України до США є недостатньо диверсифікованою і складається здебільшого з металургійної, машинобудівної та сільськогосподарської продукції. Існує помітна залежність економічного зростання

України від експорту. Імпорт включає паливні ресурси та машинобудівну продукцію.

Сучасна торговельна політика України з США характеризується лібералізацією митних тарифів відповідно до Генеральної системи преференцій США (ГСП). Основною проблемою є недостатня гармонізація міжнародних стандартів якості та безпеки продукції, слабкий захист прав інтелектуальної власності та застосування партнерами значної кількості нетарифних методів (високі технічні стандарти, фітосанітарні заходи, субсидування експорту).

Галузеві пріоритети торговельно-економічної співпраці між Україною та США зосереджені на авіаційній, космічній, машинобудівній та ІТ сферах, які є високотехнологічними та здатними створювати продукцію з високою доданою вартістю.

Є можливими декілька шляхів удосконалення торговельно-економічної співпраці між Україною та США, а саме: товарна диверсифікація експорту за рахунок органічної продукції, надання послуг з ремонту та технічного обслуговування літаків і гелікоптерів тощо; збільшення кількості механізмів та інструментів підтримки вітчизняного експорту шляхом створення експортно-кредитних агентств і торгових домів; інформатизація та діджиталізація міжнародної торгівлі в митній сфері, захист прав інтелектуальної власності та приватизація.

2.2 Військове співробітництво України та США

З часів незалежності Україна обрала шлях до демократії та інтеграції з європейськими та євроатлантичними інституціями. Після розпаду Радянського Союзу та здобуття Україною незалежності в 1991 році Україна зробила кроки, які призвели до встановлення добре розвинених зв'язків з НАТО.

Основні особливості політики США щодо України залишаються послідовними з моменту проголошення нею незалежності в 1991 році – підтримка зусиль України у забезпеченні свого майбутнього як суверенної нації, здатної визначати свою внутрішню та зовнішню політику. Сполучені Штати вважають, що Україна може зробити великий внесок у європейську безпеку. Дійсно, Україна може бути процвітаючим регіональним лідером, який буде прикладом для країн навколо неї.

У грудні 2008 року Сполучені Штати визнали стратегічне значення України, підписавши Хартію про стратегічне партнерство між США та Україною. Хартія, підписана колишнім держсекретарем США Кондолізою Райс і колишнім міністром закордонних справ України Володимиром Огризком 19 грудня 2008 року, підтверджує стратегічне партнерство між двома країнами та підкреслює спільні цінності та інтереси. Хартія також підтверджує гарантії безпеки, надані Сполученими Штатами Україні, коли вона відмовилася від ядерної зброї та приєдналася до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї 5 грудня 1994 року. Для виконання Хартії Вашингтон і Київ заснували Комісію стратегічного партнерства США та України під час поїздки віце-президента Байдена до Києва в липні 2009 року. Комісія забезпечує механізм для обговорення широкого кола спільних зусиль, включаючи оборону та безпеку, торгівлю та інвестиції, енергетичну безпеку та питання нерозповсюдження ядерної зброї.

У травні 2002 року колишній президент України Леонід Кучма зробив євроатлантичну інтеграцію офіційною метою, коли оголосив, що Україна має намір претендувати на членство в НАТО. Сполучені Штати давно виступають за

співпрацю між Україною та НАТО, стверджуючи, що такі відносини сприятимуть більш стабільній трансатлантичній спільноті шляхом просування цінностей НАТО, таких як демократія, особиста свобода та верховенство права. Інтеграція України до спільноти НАТО зміцнює загальну мережу двосторонніх і багатосторонніх зв'язків, які роблять НАТО однією з найбільш безпечних, мирних і процвітаючих спільнот держав. Участь НАТО також надала Україні важливий засіб для просування зусиль з демократизації та модернізації.

У 2008 році на Бухарестському саміті було зроблено декілька важливих кроків у відносинах між НАТО та Україною, коли глави держав та урядів НАТО офіційно погодилися, що Україна стане членом НАТО. 12 червня 2020 року Північноатлантична рада надала Україні статус партнера з розширеними можливостями (Enhanced Opportunities Partner, EOP). На брюссельському саміті у червні 2021 року лідери НАТО підтвердили рішення бухарестського саміту 2008 року про те, що Україні буде надано План дій щодо членства в НАТО і що Україна має право самостійно визначати своє майбутнє та зовнішню політику. А вже 30 вересня 2022 року президент України Володимир Зеленський на тлі анексії окупованих територій України Росією підписав заявку України на вступ до НАТО у прискореному порядку.

Незважаючи на хронічне недофінансування оборонного бюджету та серйозну економічну кризу, яка охопила країну, Україна досягла значного прогресу в перетворенні своєї армії на сучасні, професійні, сумісні з НАТО сили, здатні захищати кордони України та сприяти міжнародній боротьбі. Україна реструктурувала Міністерство оборони та Генеральний штаб Збройних сил відповідно до стандартів НАТО, створила Об'єднане оперативне командування для здійснення контролю над розгорнутими силами.

Сполучені Штати є ключовим прихильником оборонної реформи України, і двосторонні оборонні відносини справді є ключовим компонентом цього стратегічного партнерства. Міністерство оборони США допомагає Україні в подальшому реформуванні оборони та безпеки, сприяючи розробці та реалізації

оборонного планування, політики та стратегії, а також концепції національної безпеки. Сполучені Штати надають іноземне військове фінансування, яке підтримує вдосконалення спроможності української армії навчати свій персонал і взаємодіяти з силами НАТО. [34]

Міністерство оборони США також допомагає цим зусиллям, надаючи комунікаційне обладнання та засоби підвищення кваліфікації, такі як багатокomпонентна інтегрована система лазерного вогню (MILES). Україна також працює за сприяння США над створенням професійного сержантського офіцерського корпусу, який покращить розвиток кар'єри професійних солдатів шляхом кращого управління людськими ресурсами.

Щоб забезпечити західну модель професійної військової освіти, Сполучені Штати направляють українських військових офіцерів до військових шкіл США за програмою Міжнародної військової освіти та підготовки (IMET). В рамках IMET українські офіцери навчаються в таких навчальних закладах, як Коледж командування та генерального штабу армії США у Форт Лівенворті, штат Канзас, Військовий коледж ВМС США в Ньюпорті, штат Род-Айленд, або Індустріальний коледж збройних сил у Вашингтоні, округ Колумбія. Ці заклади пропонують поглиблене навчання та подальший професійний розвиток у військовому мистецтві, а офіцери, які їх відвідують, отримують цінний досвід, спілкуючись з офіцерами армії США в програмах, які зазвичай тривають кілька місяців. З 1992 року, коли Сполучені Штати започаткували програму IMET для України, українські офіцери, включно з чотирма випускниками, які згодом отримали генеральські офіцерські звання, взяли участь у IMET із вражаючим рівнем завершення 98 відсотків. Крім того, Міністерство оборони надало українським збройним силам сімнадцять англомовних лабораторій для підвищення кваліфікації англійської мови. Ці лабораторії дозволяють українським офіцерам брати участь у військових школах США та значно покращують здатність українського персоналу взаємодіяти з силами США та НАТО під час багатонаціональних навчань. [34]

Україна співпрацює з Національною гвардією Каліфорнії в рамках Програми державного партнерства Міністерства оборони (SPP). Створена в 1993 році SPP мала на меті допомогти країнам колишнього Варшавського договору та Радянському Союзу в їхніх зусиллях щодо демократії та реформувати їхні сили оборони після розпаду Радянського Союзу. Протягом останніх 29 років Національна гвардія Каліфорнії проводила регулярні бойові дії (навчання) з українськими силами, сприяючи продовженню оборонної модернізації України. [35]

Україна бере участь у численних двосторонніх і багатосторонніх військових навчаннях зі Сполученими Штатами, ЄС і союзниками по НАТО, зокрема Rapid Trident, Sea Breeze і Cossack Mace.

З 2004 по 2021 рік Сполучені Штати надали понад 77,3 мільйона доларів США на розмінування боєприпасів, що не розірвалися, залишені російськими військами в регіоні Донбасу, зміцнення потенціалу України з розмінування та посилення можливостей служб безпеки управляти запасами зброї та боєприпасів. Лише у 2021 році уряд США профінансував програми зі знищення звичайних видів зброї (CWD), які розчистили та повернули місцевим громадам понад 1,9 мільйона квадратних метрів землі, яка раніше була забруднена вибухонебезпечними речовинами. Після вторгнення Росії у 2022 році фінансовані США цифрові просвітницькі кампанії щодо небезпеки вибухонебезпечних боєприпасів надали інформацію, яка врятує життя, понад 18 мільйонам людей в Україні. [36]

З 2017 року Бюро з питань міжнародної безпеки та нерозповсюдження Державного департаменту США надало Україні понад 34,8 мільйонів доларів США на підтримку програм нерозповсюдження, боротьби з тероризмом, розмінування та пов'язаних програм через Програму експортного контролю та безпеки кордонів (EXBS). Державна прикордонна служба України (ДПСУ) була основним реципієнтом допомоги EXBS. EXBS також надавала допомогу українській митниці та органам експортного контролю та санкцій. До повномасштабного вторгнення Росії у 2022 році основним напрямком зусиль EXBS був розвиток оперативних

можливостей і можливостей підтримки Морської прикордонної охорони ДПСУ для заміни можливостей, втрачених під час незаконної анексії Криму Росією, і впровадження модернізованого обладнання, навчання та інших процедур. EXBS також надала консультативну допомогу та допомогу в обладнанні для сухопутних прикордонних підрозділів ДПСУ. Після подальшого вторгнення Росії в лютому 2022 року EXBS перейшов до надання нелетальної допомоги та продовження консультативної підтримки ДПСУ та інших державних партнерів. Крім того, EXBS також надає 6,9 мільйона доларів у вигляді регіонального фінансування NADR для підтримки санкцій і впровадження експортного контролю у відповідь на агресію Росії. [38]

З 2015 по 2020 рік Сполучені Штати також легалізували постійний експорт товарів і послуг оборонного призначення в Україну на суму понад 274 мільйонів доларів через прямі комерційні продажі. Найбільші категорії експорту в Україну в той період можна побачити на Рис. 2.4:

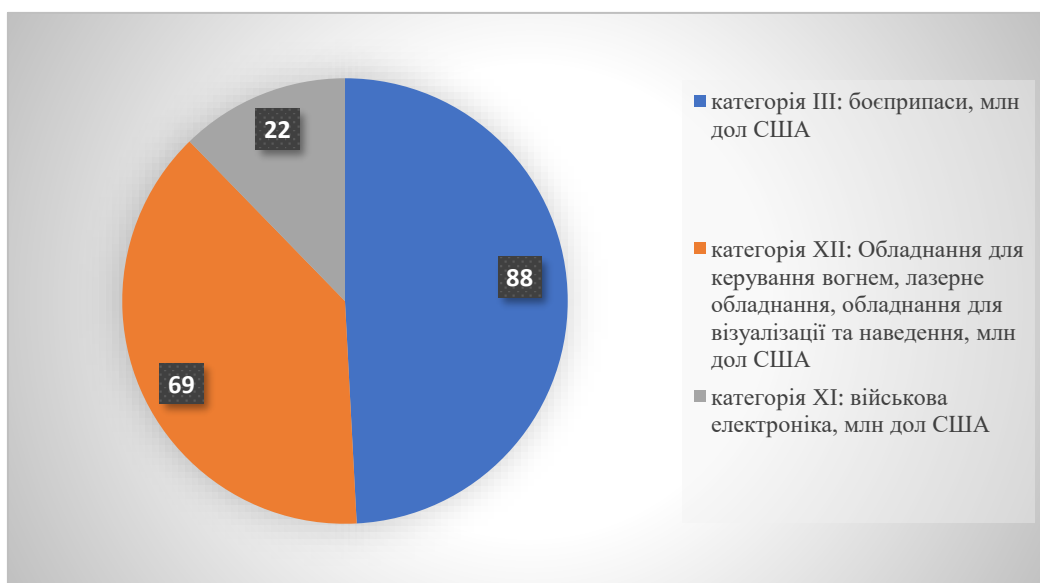

Рис. 2.4 Найбільші категорії експорту товарів оборонного призначення з України до США з 2015 по 2020 рр. (млн. доларів США)

Джерело: складено автором за матеріалами [36]

Глобальний резервний фонд безпеки, спільна програма Державного департаменту та Міністерства оборони США, з 2014 року надав понад 42 мільйони доларів на навчання, консультативні послуги та обладнання для допомоги уряду

України в подальшому розвитку тактичного, оперативного та інституційного потенціалу її Сил спеціальних операцій, Національної гвардії, звичайних військ, сержантського складу та бойову медичну допомогу.

У 2021 році Департамент надав Україні 115 мільйонів доларів США на іноземне військове фінансування (FMF) і 3 мільйони доларів на міжнародну військову освіту та підготовку (IMET).

У 2022 фінансовому році Міністерство оборони США надало Україні 950 мільйонів доларів на безпекову допомогу в рамках Ініціативи сприяння безпеці в Україні (USAI). У 2021 фінансовому році Україна отримала 275 мільйонів доларів США в рамках Ініціативи підтримки безпеки в Україні (USAI) Міністерства оборони США. [36]

Станом на 9 вересня 2022 року безпекову допомогу Україні надали майже 50 країн Альянсу та партнерів. Серед своїх численних внесків в Україну члени Альянсу та партнери передали 10 реактивних систем залпового вогню великої дальності (РСЗВ), 178 артилерійських систем великої дальності, майже 100 000 артилерійських боєприпасів великої дальності, майже 250 000 протитанкових боєприпасів, 359 танків, 629 бронетранспортерів і бойових машин піхоти (БМП), 8214 зенітних ракет малої дальності та 88 бойових БПЛА. З 24 лютого члени Альянсу та партнери по всьому світу надали або виділили понад 13 мільярдів доларів на безпекову допомогу. [36]

З січня 2021 року Сполучені Штати інвестували понад 17,5 мільярдів доларів у безпекову допомогу, щоб продемонструвати стійку та непохитну відданість США суверенітету та територіальній цілісності України. Це включає понад 16,8 мільярдів доларів США з моменту, коли 24 лютого Росія розпочала свою війну проти України. З 2014 року Сполучені Штати надали понад 19,6 мільярдів доларів у безпекову допомогу на навчання та обладнання, щоб допомогти Україні зберегти її територіальну цілісність, забезпечити безпеку своїх кордонів і покращити взаємосумісність з НАТО.

Серед країн, які допомагають Україні в боротьбі з військовою агресією Російської Федерації починаючи з лютого 2022, саме уряд США зобов'язався надати найбільше зброї та іншого обладнання, яке можна оцінити станом на серпень 2022 року у близько 25 млрд дол США (Рис. 2.5).

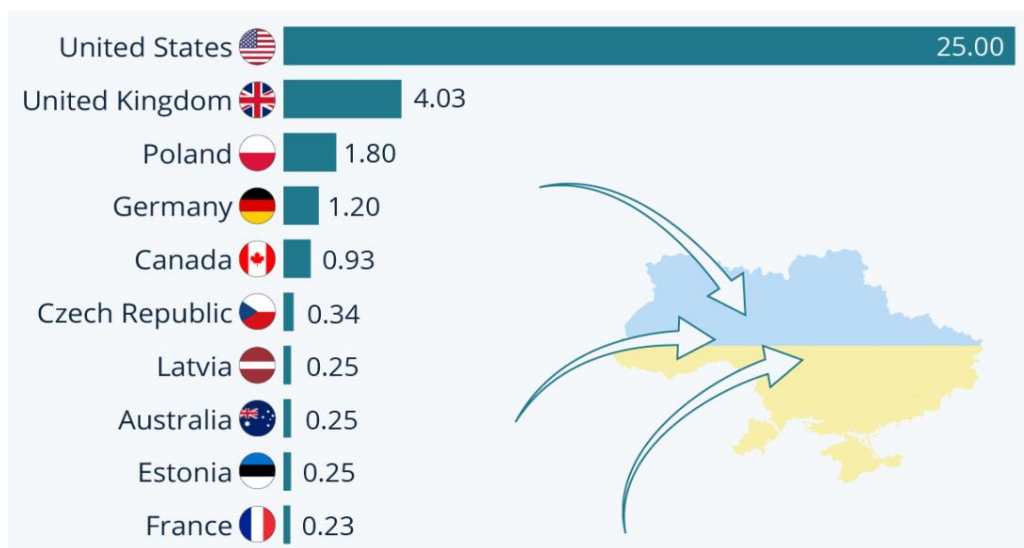

Рис. 2.5 Країни, які надають найбільше військової допомоги Україні з 01.2022 по 03.2022 (млрд дол США)

Джерело: [37]

Отже, можна зробити висновок, що співпраця США та України у військово-оборонній сфері є дуже плідною. Для США Україна є ключовим регіональним стратегічним партнером, який доклав значних зусиль для модернізації своєї армії та підвищення оперативної сумісності з НАТО. Надання Україні обладнання, необхідного для захисту від війни Росії проти України, залишається першочерговим пріоритетом у сфері безпеки США. Сполучені Штати підтверджують свою непохитну підтримку суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів, надаючи Україні дуже велику кількість військової допомоги.

2.3 Науково-технічне співробітництво між Україною та США

Правову базу співробітництва України та США у сфері науки і технологій становить Угода між урядом України та урядом США про науково-технічне співробітництво, підписана 4 грудня 2006 р. Угода сприяла розвитку зв'язків між науково-технічними установами, обміну досвіду, інформації та технологій у сферах взаємного інтересу. Договір, останній раз був оновлений у червні 2021 року. [39]

Науковий обмін між Україною та США розпочався на початку 1990-х років і здійснювався переважно за кошти уряду США. Відповідні програми фінансуються Конгресом, Державним департаментом та Агентством США з міжнародного розвитку та реалізуються через ряд американських організацій, таких як Рада міжнародних досліджень та обмінів (IREX), Американська рада з міжнародної освіти (American Councils) та програми «Фулбрайт» і «Відкритий світ».

З метою розширення двостороннього науково-технічного діалогу та в контексті реалізації домовленостей, досягнутих під час другої Комісії стратегічного партнерства США та України (відбулася 2 липня 2010 р. у Києві), було започатковано новий механізм співпраці – Україна – Науково-технічна робоча група США (STWG). Група сприяла розвитку двосторонніх контактів у науково-технічній сфері. Остання зустріч STWG відбулася онлайн у березні 2022 року. [40]

У рамках двосторонніх угод про нерозповсюдження ядерної зброї Сполучені Штати продовжують надавати Україні допомогу в перепідготовці науковців, які раніше брали участь у радянських програмах створення зброї масового знищення, з метою переорієнтації їхньої діяльності в цивільний сектор. Зокрема, США фінансували такі ініціативи через Науково-технологічний центр в Україні через різні грантові програми.

Серед знакових подій двосторонньої співпраці можна назвати запуск у Харківському фізико-технічному інституті сучасної ядерної установки «Джерело

нейтронів». Цей об'єкт призначений для проведення фундаментальних і прикладних досліджень у галузі фізики, хімії, біології, медицини тощо. Його будівництво фінансували США у відповідь на рішення України вивезти весь свій високозбагачений уран (ВОУ), який використовувався для наукових цілей.

На відкритті об'єкта 8 грудня 2014 року була присутня Роуз Геттемюллер, заступник держсекретаря США з контролю над озброєннями та міжнародної безпеки.

14-16 червня 2015 року в Gaylord National Hotel and Convention Center відбулася щорічна Всесвітня інноваційна конференція та виставка TechConnect. Її учасники – вчені та дослідники з усього світу – мали унікальну можливість представити свої інновації та пристрої безпосередньо для промисловості.

За сприяння Фонду «США – Україна» та НДДКР Україна вперше в своїй історії взяла участь у цьому заході та представила низку проектів у сферах охорони навколишнього середовища, управління стічними водами, електрозварювання, кібербезпеки тощо. Відвідувачі та учасники отримали можливість ознайомитися з реальним науковим потенціалом України, обговорити можливості налагодження прямих контактів з національними науковими установами. [41]

Сполучені Штати та Україна провели Перший американсько-український двосторонній кібердіалог у Києві, Україна, 29 вересня 2017 року. Делегацію США очолили спеціальний помічник президента та старший директор Ради національної безпеки з питань міжнародної політики кібербезпеки Джошуа Стайнман, заступник помічника держсекретаря США з питань кібернетичної та міжнародної комунікаційної та інформаційної політики Роберт Стрейер та заступник координатора з питань кібербезпеки Департаменту США. Штат Мікеле Маркофф. До складу делегації США також увійшли представники Державного департаменту, Міністерства фінансів, оборони, юстиції, енергетики та внутрішньої безпеки, а також Федерального бюро розслідувань. Українську делегацію очолив Перший заступник Міністра закордонних справ Вадим Пристайко, до складу якої увійшли

представники Національного банку України, Міністерства оборони, РНБО, СБУ, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Міністерства безпеки та оборони України. Обидві сторони також підтвердили свою відданість відкритому, сумісному, надійному та безпечному Інтернету. Вони також висловили спільне занепокоєння тим, що найсерйозніша зловмисна кібердіяльність може підірвати мир, процвітання та стабільність міжнародної спільноти.

Сполучені Штати нададуть понад 18 мільйонів доларів нової кібердопомоги для посилення спроможності України запобігати кібератакам, пом'якшувати їх і реагувати на них. Діалог зміцнив загальнодержавну двосторонню співпрацю з питань кібербезпеки та кіберполітики. [41]

Україна та Сполучені Штати провели третій раунд кіберконсультацій у рамках Діалогу з кібербезпеки в Києві 3 березня 2020 року. Ця зустріч підтвердила спільне зобов'язання щодо забезпечення відкритого, сумісного, надійного та безпечного кіберпростору, у якому всі держави поведуться відповідально.

Окрім цього, в Україні є дуже багато технічних компаній США, які мають науково-дослідні офіси в Україні, що сприяє поглибленню співпраці України та США в сфері науки та технологій. Вагомими причинами цьому є те, що українські програмісти вважаються дуже кваліфікованим персоналом, а також те, що кількість технічних кадрів в Україні перевищує 200 тисяч, не кажучи вже про державні стимули для працівників ІТ-сектору. Серед таких компаній можна назвати наступні: Google, Snap, Lyft, Oracle, Nvidia, ABBYY, Grammarly, BigCommerce, GitLab та багато інших.

Розвивається співпраця між Україною та США і в космічній сфері. Правовою основою для нього є міжурядова Угода про співробітництво в галузі освоєння космосу в мирних цілях, яка була підписана 31 березня 2008 р. [43]

Прикладом ефективної співпраці між двома державами є також проект «Антарес», у рамках якого Державне конструкторське бюро «Південне» імені М.К. Янгель і Orbital Sciences Corporation розробили новий космічний ракетно-

космічний комплекс Antares на базі ракети-носія «Маяк». Протягом 2013-2014 років було здійснено чотири успішні пуски цих ракет. Починаючи з 2018 року, щороку здійснюються два пуски «Антарес». [42]

Проект «Антарес» є яскравим прикладом плідної співпраці космічної промисловості України та США у сфері мирного освоєння космосу. За відомими підрахунками посольства, кожен запуск корабля «Антарес» залучає приблизно 40 мільйонів доларів. інвестиції в національну космічну галузь і сприяє збереженню майже 25 тисяч робочих місць для висококваліфікованих робітників та інженерів.

Участь українських організацій у проектах з дослідження Місяця залишається потенційно життєздатним напрямком для подальшого зміцнення космічної співпраці України та США. Українські делегації традиційно беруть участь у космічних симпозіумах, які щороку проходять у Колорадо-Спрінгс, штат Колорадо.

У 2021 році Державне космічне агентство України (ДКАУ) та Міністерство оборони США підписали меморандум про взаєморозуміння щодо співпраці у сфері безпеки космічних польотів та надання послуг та інформації щодо космічної ситуації.

Підписаний меморандум передбачає посилення двостороннього співробітництва в обміні інформацією між Державним космічним агентством України та Космічним командуванням США. Документ, зокрема, регламентує обмін інформацією з метою вирішення нестандартних ситуацій, які можуть виникнути з космічних апаратів під час їх виведення на орбіту, підйому з орбіти, виходу в атмосферу, утилізації тощо.

Російське вторгнення в Україну призвело до кризи біженців у Європі, і багато вчених і дослідників є серед мільйонів українців, які втекли зі своєї країни. Щоб допомогти цим дослідникам продовжувати безпечну роботу, Національна академія наук США (NAS) заснувала фонд «Безпечний шлях» для підтримки Польської академії наук, яка допомагає українським вченим-втікачам та їхнім

родинам переїхати до Польщі та сусідніх країн. Ця ініціатива базується на нещодавніх зусиллях, здійснених Національною академією США «Вчені та інженери у вигнанні або які є переміщеними особами» (SEED), яка допомогла евакуювати та переселити групу афганських дослідників після захоплення Афганістану талібами. Ці вчені та інженери зараз викладають і працюють над дослідницькими проектами в Руанді. [44]

На початку березня 2022 року Академія наук України уклала угоду з польською академією, яка запропонувала допомогти влаштувати українських науковців в інститут польської академії та надати грант на підтримку до шести місяців. Оскільки кількість біженців та пов'язані з цим витрати на переселення зростали, Американська Національна академія наук швидко приєдналася до співпраці та зараз працює з польською та українською академіями, щоб зібрати внески від окремих осіб та фондів у США та інших країнах, щоб допомогти переміщеним дослідникам.

Національна академія наук оцінює пропозиції та рекомендує кандидатів для влаштування у відповідні заклади, а зібрані кошти використовує для надання грантів для підтримки науковців та їхніх родин. На сьогодні низка фондів США пообіцяли підтримати ці зусилля, зокрема Фонд Девіда та Люсіль Паккард, Фонд Альфреда П. Слоуна, Фонд Уолдера, Фонд Сімонса, Фонд Шурла та Кей Керчі, Фонд Премії Прориву і нещодавно Американське хімічне товариство.

Національна академія наук також готується допомогти розширити програму переміщення, щоб включити партнерство з іншими академіями наук у Східній Європі та за її межами.

Посольство України в США підтримує проект Nuclear Education Hub (NEH) з підготовки громадян України у сфері ядерної науки та техніки. Проект розроблено фізичним факультетом Університету Джорджа Вашингтона (GWU) і програмою ядерної інженерії Virginia Tech (VT), він отримав початкове фінансування від Міністерства енергетики США (DOE). NEH має подвійну мету:

- Українсько-американський обмін професорсько-викладацьким складом та збагачення ядерної науки, інженерної освіти та розробки програм;
- Пропонує дипломи, семінари та літні школи для навчання та набору українських студентів.

NEH - це унікальне партнерство, яке пропонує дипломи вищих навчальних закладів як з ядерної науки (від GWU), так і з ядерної інженерії (від VT). Українські студенти будуть зараховані до існуючих програм вищої освіти та сертифікатів в обох закладах.

У рамках цього проекту GWU та VT організували перший Міжнародний семінар з питань американсько-українського співробітництва з питань освіти в галузі передової ядерної науки та техніки (8-9 серпня 2019 р.).

У 2019 році розпочато співпрацю між Duquesne University (Пенсільванія) та Харківським національним медичним університетом України. Сторони визначили пріоритети та напрямки співпраці та підписали Меморандум, який дозволяє проводити спільні дослідження та обмін студентами та викладачами.

Освітні проекти Малої академії наук України реалізуються на постійній основі. Під час візиту делегації Малої академії наук для участі у Міжнародній олімпіаді геніїв у США у 2019 році Посольство організувало візит до Університету Джорджа Вашингтона та зустріч з відомими вченими українського походження, а також зустріч з US-Ukraine Biotechnology Initiative.

Отже, науково-технічне співробітництво між Україною та США існує і розвивається. Завдяки налагодженій співпраці українські вчені мають можливість навчатися, отримувати гранти з Америки, брати участь у міжнародних конференціях, починаючи таким чином новий продуктивний науково-технічний етап існування незалежної України.

2.4 Інші ключові види українсько-американського стратегічного партнерства

Україна та США розвивають своє партнерство у багатьох сферах, що стосуються охорони здоров'я, культури та ін.

Договірно-правова база українсько-американського співробітництва з питань охорони здоров'я базується на Меморандумі про взаєморозуміння між Україною та Урядом США щодо технічної допомоги у сфері охорони здоров'я, укладеному у 2003 р. відповідно до Угоди між урядами України та США про гуманітарне і техніко-економічне співробітництво від 7 травня 1992 р.

Співпраця здійснюється шляхом реалізації програм та проектів технічної допомоги, що фінансуються Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Основними напрямками такої співпраці є:

- Партнерство медичних закладів України та США з первинної медико-санітарної допомоги, медичної освіти та протидії ВІЛ/СНІДу;
- репродуктивне здоров'я;
- Дитячі захворювання, які розвинулися внаслідок Чорнобильської катастрофи;
- Профілактика вроджених вад;
- Профілактика та боротьба з ВІЛ/СНІДом та туберкульозом.

Співпраця у боротьбі з поширенням ВІЛ/СНІДу, що здійснюється відповідно до Стратегії протидії ВІЛ/СНІДу між USAID та Україною. У рамках цієї стратегії існують проекти, спрямовані на побудову обміну інформацією щодо профілактики ВІЛ/СНІДу та пов'язаних послуг, а також усунення дискримінації та стигматизації ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД.

Уряд США співфінансує низку програм міжнародних організацій в Україні, зокрема такі проекти:

- Профілактика ВІЛ-інфекції та допомога людям з ВІЛ/СНІД;

- Профілактика передачі ВІЛ/СНІДу від матері до дитини – через програму з Американським міжнародним альянсом охорони здоров'я, Програму відповідних технологій охорони здоров'я (PATH) та проект «Здоров'я матері та дитини»;
- Турбота про сім'ї та громади про дітей, постраждалих від ВІЛ – через програму «Сім'я для дітей», яку впроваджує компанія Holt International Children's Services, Inc., та програму «Профілактика дітей покинутих ВІЛ-позитивними матерями»;
- Удосконалення політики, стратегічного планування, управління, моніторингу та оцінки – через «Futures Group International»;
- Подолання стигматизації та дискримінації, що впроваджує «Міжнародна допомога та розвиток (International aid and development (IRD))».

Іншим напрямком співпраці є боротьба з розповсюдженням і розробкою біологічної зброї. 29 серпня 2005 року підписано Угоду між Міністерством охорони здоров'я України та Міністерством оборони про співробітництво у запобіганні поширенню технологій, патогенів і досвіду, які можуть бути використані для створення біологічної зброї. Ця угода підпадає під статтю II Рамкової угоди між США та Україною від 25 жовтня 1993 року щодо ліквідації стратегічної ядерної зброї та запобігання її розповсюдженню.

Співпраця в рамках цієї угоди спрямована на покращення логістики, біозахисту та біобезпеки об'єктів, де зберігаються особливо небезпечні патогени; спільні біологічні дослідження в профілактичних, захисних і мирних цілях; моніторинг інфекційних захворювань та їх спалахів в Україні. США поставили сучасне обладнання своєму аналогу в Україні – Центральній санітарно-епідеміологічній станції МОЗ.

Виконувач обов'язків міністра охорони здоров'я України Уляна Надія Супрун відвідала США з 13 по 18 червня 2017 року. Основною метою візиту була участь у XXXVII з'їзді Українського Лікарського Товариства Північної Америки. Під час візиту в.о. Міністра оборони також провела окрему зустріч з Міністром

охорони здоров'я та соціальних служб США, низку двосторонніх зустрічей з представниками державних установ США (Держдепартаменту, USAID, ФБР), а також міжнародних та неурядових організацій (Міжнародний валютний фонд, Світовий банк, Heritage Institute Foundation), де обговорювалися проблемні питання реформування системи охорони здоров'я України та протидії корупції в медичній сфері.

У 2019 році продовжено діалог на рівні керівників МОЗ України та Департаменту охорони здоров'я та соціальних служб США. Під час консультацій сторони обговорили можливість укладення двостороннього Меморандуму про співпрацю.

У березні 2019 року МОЗ України та ЦГЗ підписали Меморандум про співпрацю.

У листопаді 2019 року делегація Національних інститутів здоров'я США відвідала Україну та провела переговори щодо співпраці з МОЗ України та провідними профільними інститутами та університетами. Сторони досягли попередньої домовленості, яка дозволить Україні приєднатися до міжнародної програми обміну даними у сфері боротьби з туберкульозом.

Культурно-гуманітарне співробітництво між Україною та США базується на чотирьох основних угодах, серед яких Угода між Україною та Урядом США про гуманітарне, технічне та економічне співробітництво (від 7 травня 1992 р.), Угода між Україною та Урядом США з питань охорони та збереження культурної спадщини (від 12 березня 1994 р.), Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Урядом США щодо основних цілей і завдань Агентства США з міжнародного розвитку (щорічно поновлюється), та Міжвідомча угода про співробітництво між Держкомархівом України та Меморіальним музеєм Голокосту США (від 29 березня 2005 р.).

Існуюча договірно-правова база забезпечує ефективний та всебічний розвиток усіх напрямків двостороннього культурно-гуманітарного співробітництва та популяризацію традицій, історії та культурної спадщини України в США.

Усі види українського мистецтва, зокрема художні виставки, концерти класичної, народної та популярної музики, кінопокази широко представлені по всій території США.

За останні кілька років українські зірки, такі як переможниця «Євробачення-2004» Руслана Лижичко, рок-гурти «Океан Ельзи», «ДахаБраха» та «KAZKA», поп-співачки Анастасія Приходько та Брія Блессінг, фолк-дует «Гердан» (Соломія Горохівська та Андрій Підківка), капела бандуристів «Шпилясті кобзарі», оперні співаки Софія Соловій та Юрій Міненко, піаністи Павло Гінтов, Віталій Самошко та Оксана Скидан, скрипалі Олег Каськів та Олексій Семененко, Одеський національний філармонійний оркестр, Київський симфонічний оркестр, та Національний академічний ансамбль народного танцю імені Павла Вірського демонстрували свою майстерність у різноманітних концертних залах США.

За останні п'ять років українські фільми «Добробати», «Додому», «Холодна кров», «Кіборги», «Поводир», «Гайтарма» і «Плем'я» успішно екранізували в США. У 2019 році на HBO дуже популярним був міні-серіал про Україну «Чорнобиль», а на NETFLIX можна подивитися фільм про Революцію Гідності в Україні «Зима у вогні. Боротьба України за волю». Виставка «Не просто кулі» розпочала свій тур по США, а мистецька виставка «Революція Гідності: образи українського Майдану 2013-2014» повернулася 2020 року до Посольства України в США. [45]

З моменту заснування Посольства України в США традиційно «День відкритих дверей Посольства України» (початок травня) викликає неабиякий інтерес серед американської громадськості. Під час цих щорічних заходів відвідувачі мають нагоду поспілкуватися з персоналом Посольства та дізнатися

більше про Україну, останні події в ній, а також українські традиції та культуру, навчитися розписувати українські писанки та спробувати смак української кухні.

Також великий інтерес американської аудиторії викликають традиційні культурні та благодійні заходи, що проводяться в Посольстві України в США. Найпопулярнішими серед них є концерти класичної та народної музики, співспонсорами яких виступають культурні та благодійні організації США «Revived Soldiers Ukraine», «US Ukrainian Activists», «International Club of DC», «Things to do in DC». [45]

Одним із яскравих прикладів співпраці силових відомств США та Посольства України стало повернення двох картин Михайла Миколайовича Паніна «Таємний виїзд Івана Грозного перед опричиною» та Луї Гудро «Любовна пара» фонду культурної спадщини України.

Спільно з Конгресом США було організовано низку проектів культурної та публічної дипломатії, як-от брифінг 2020 року «Герої свободи: покращення добробуту, стійкості та громадянської активності українських ветеранів» з українськими ветеранами, який зосереджувався на триваючій агресії Росії проти України та розвитку системи післявоєнної реабілітації в Україні.

Так само такі заходи організовуються спільно з громадськими організаціями та аналітичними центрами, як-от серія заходів у Вашингтоні у 2020 році з відомим українським режисером та колишнім політв'язнем Кремля Олегом Сенцовим.

Українська громада США відіграє значну роль у популяризації української культури, традицій і мистецтва в США, а також у підвищенні обізнаності про Україну серед політиків США. До провідних українських організацій США належать Український Конгресовий Комітет Америки, Українська Федерація Америки, Українсько-Американська Координаційна Рада, Фондація США-Україна, Вашингтонська Група, Об'єднання Громадян України, Українсько-Американська Екологічна Асоціація, Українське товариство інженерів і лікарів

Америки, молодіжні організації СУМ і ПЛАСТ, «Четверта хвиля», «Разом», «United Help Ukraine», «US Ukrainian Activists» та багато інших по всій країні.

У США існує близько сорока українських шкіл вихідного дня, які спрямовані на збереження української мови та культури.

Інший напрямок гуманітарної співпраці стосується академічних та професійних обмінів між Україною та США, які тривають з початку 1990-х років і фінансуються Конгресом США, Держдепартаментом та USAID та здійснюються через низку неурядових організацій, зокрема, Ради міжнародних досліджень та обмінів (IREX), Американських рад з міжнародної освіти, а також програм Фулбрайта та Відкритий світ.

Особлива увага приділяється поширенню обізнаності в США про Великий український голод (Голодомор) 1932-1933 років. Пам'ятник жертвам Голодомору в Україні встановили у Вашингтоні у 2015 році біля Конгресу США.

Отже, культурно-гуманітарне співробітництво посідає важливе місце у взаємодії та взаєморозумінні двох країн, демонструє повагу до культур одна одної та дає змогу широкій громадськості ближче дізнатися про історію, традиції та мистецтво таких різних, але дружніх держав.

РОЗДІЛ 3

Проблеми та перспективи стратегічних взаємовідносин України і США

3.1 Сучасні тенденції та ключові проблеми стратегічного партнерства України та США

Безсумнівним є те, що розвиток українсько-американського стратегічного партнерства для України є надзвичайно важливим і останнім часом це партнерство активізувалось значним чином.

Стратегічне партнерство України та США передбачає реалізацію широкого комплексу заходів з наступних питань:

- економічного зростання та процвітання;
- протидії пандемії та гуманітарної допомоги;
- енергетичної безпеки та клімату;
- безпеки та оборони;
- демократії, правосуддя та прав людини.

Як уже відомо, найголовнішим міждержавним документом, який регламентує стратегічні взаємовідносини між Україною та США, є Хартія Україна – США про стратегічне партнерство, яка була підписана міністрами закордонних справ обох країн у Вашингтоні 19 грудня 2008 року. Цей документ якомога яскравіше описує сучасні тенденції в україно-американському партнерстві.

У преамбулі Хартії визначено, що США і Україна підкреслено, що стратегічне партнерство, яке є між цими двома державами, є надзвичайно важливим для безпеки України та Європи в цілому. Сторони підкреслюють «про свою рішучість поглиблювати стратегічне партнерство шляхом розширення двостороннього співробітництва. Підтверджують зобов'язання Президентів

Зеленського та Байдена щодо зміцнення стратегічного партнерства між Україною та США від 1 вересня 2021 року» [46].

Основні положення Хартії та обов'язки сторін викладено у 4 розділах:

Розділ I: Принципи співробітництва

За змістом це методологія співробітництва стратегічних партнерів. Зазначені принципи є базовими, які поділяють обидві сторони. Вони ґрунтуються на підтримці суверенітету, незалежності, територіальної цілісності та непорушності кордонів один одного і є основою двосторонніх відносин; співпраці між демократіями в галузі оборони та безпеки, яка є основою для ефективного реагування на загрози миру та стабільності [47].

Надважливим є положення цього розділу Хартії про те, що незалежна, сильна і демократична Україна, здатна захищати свій суверенітет і територіальну цілісність та сприяти регіональній стабільності, а також робить внесок у безпеку та процвітання не лише народу України, а й цілісної, вільної, демократичної та мирної Європи.

У другому розділі Хартії, що має назву «Безпека та протидія російській агресії», зазначається, що Сполучені Штати та Україна «поділяють життєво важливі національні інтереси щодо сильної, незалежної та демократичної України. Зміцнення спроможності України захищатися від загроз її територіальній цілісності та поглиблення інтеграції України до євроатлантичних інституцій є взаємопов'язаними пріоритетами; підтримують право України самостійно визначати свій майбутній зовнішньополітичний курс без стороннього втручання, в тому числі щодо прагнення України приєднатися до НАТО, та мають намір продовжити низку важливих заходів для запобігання зовнішній прямій та гібридній агресії проти України» [46].

У сфері оборони та безпеки за основу поглибленого співробітництва між Україною та США взято стратегічну оборонну програму 2021 року. Також

підтримано зусилля України щодо максимального підвищення статусу як партнера НАТО з розширеними можливостями.

У третьому розділі Хартії про стратегічне партнерство США і України передбачено ряд проблем для реалізації в демократії і верховенства права.

Завершальний IV розділ Хартії передбачає нагальні завдання стратегічного партнерства в області економічної трансформації. Сполучені Штати підтримують амбітний план трансформації економіки України, спрямований на реформування та модернізацію її ключових галузей, а також сприяння інвестиціям. Україна та Сполучені Штати визнають необхідність підвищення рівня енергетичної безпеки України та здійснення невідкладних дій для подолання проблем, мають намір розширити підтримку ініціатив з приватизації, співпрацювати з Україною над створенням умов для залучення американських інвестицій у такі проєкти, підтримують розвиток приватного сектору та посилюють нагляд за фінансовим сектором [47].

Положення Хартії про те, що США будуть вірними курсу підтримки енергетичної безпеки України і мають намір підтримувати зусилля України стати енергетично незалежною, диверсифікувати джерела постачання енергії, скоротити державне регулювання своєї енергетичної галузі, забезпечити справедливую трансформацію вугільної галузі, інтегруватися в енергосистему Європи, модернізувати свою атомну енергетику, а також перешкоджати Кремлю у використанні енергії у якості геополітичної зброї є надважливим для України.

Як можна побачити із змісту, Хартія стратегічного партнерства США – Україна це концептуальний документ співробітництва двох країн, який залишається надзвичайно важливим фактором в умовах війни в Україні.

Оновлена Хартія стратегічного партнерства США – Україна свідчить, що політичні відносини України зі Сполученими Штатами продовжують зберігати високу динаміку. Головними рисами стратегічної взаємодії двох країн є інтенсивний політичний діалог та взаєморозуміння з усіх питань порядку денного

співпраці, насамперед у справі системного та скоординованого тиску на РФ із метою припинення її агресії проти України. США декларують прихильність до здійснення заходів щодо відновлення територіальної цілісності України, деокупації території України, і зацікавлені в зниженні деструктивних впливів та домінування РФ у регіоні [47].

Що стосується непорозумінь між США та Україною, то останнім часом вони мають суто політичний характер. А так як політична складова напряду впливає на торговельно-економічні взаємовідносини між країнами, її осмислення також має місце бути.

Найгучнішим політичним непорозумінням між двома країнами в 2019 році став нібито шантаж діючого президента України Володимира Зеленського з боку колишнього президента США Дональда Трампа.

Після того як Володимир Зеленський отримав посаду президента у 2019 році, він мав намір здійснити свій перший закордонний візит саме до Сполучених Штатів, щоб наочно наголосити на пріоритетності відносин із цією країною. Трамп запросив нового українського президента відвідати Білий дім у надісланому ним тексті привітання Зеленському з перемогою на виборах. Однак потім представники та довірені особи Трампа в бесідах з українськими офіційними особами стали висувати як умови проведення американо-українського саміту вимогу Зеленському публічно заявити про початок розслідування подій 2016 р. та діяльність української нафтової компанії «Бурісма», до складу ради директорів якої входив високооплачуваний співробітник, який не володіє належною кваліфікацією - Хантер Байден (син Джозефа Байдена).

Потім до Конгресу надійшов донос інформатора про телефонну розмову Трампа з Володимиром Зеленським 29 липня, яку пізніше визнали доказом шантажу і зловживання президентською владою в особистих цілях. Доповіді дали хід і було започатковано процес, який отримав у США назву «Українгейт» і порівняний за своєю внутрішньо- та зовнішньополітичною амплітудою з тим

скандалом, який свого часу коштував президентської посади Річарду Ніксону. Представниками Демократичної партії та ліберального істеблішменту, які й до того вели непримиренну боротьбу проти Трампа, у зв'язку з цим було розв'язано грандіозну внутрішньополітичну кампанію. У вересні 2019 р. проти президента було розпочато розслідування для підготовки імпічменту за двома звинуваченнями: зловживання службовим становищем та спроби перешкодити проведенню розслідування. Відбулися слухання з імпічменту спочатку у комітеті з розвідки Палати представників, яка з кінця 2018 р. контролюється демократами, а згодом у її юридичному комітеті.

У ході згаданої телефонної розмови з Зеленським Трамп одночасно просив його вивчити інформацію про справи Хантера Байдена в Україні (з очевидною метою отримати відомості про свого провідного опонента та майбутнього супротивника на майбутніх виборах) і при цьому одночасно згадував про американську допомогу, що надається Україні. А за десять днів до того телефонного контакту Дональд Трамп заморозив схвалені Конгресом 400 млн дол. витрат на військову допомогу Україні. Потім, за кілька місяців, Пентагон, як повідомляли, дійшов висновку про необхідність збереження цієї допомоги і під тиском як демократів, так і республіканців потрібну суму розморозили [48].

І Володимир Зеленський і Дональд Трамп запевняли, що шантаж військовою допомогою не мав місце в ході розмови, але, тим не менш, цей телефонний дзвінок призвів до гучного політичного конфлікту у США, як бачимо [48].

Окрім цього скандалу, можна також розглянути низку гострих заяв, які зробила конгресумен США Вікторія Спартц на адресу української влади в розпал повномасштабної війни з Російською Федерацією. В цих заявах йшлося про те, що багатомільярдна допомога США для України має бути взята під жорсткіший контроль.

Дії Спартц можуть дійсно призвести до непорозуміння чи напруження у відносинах між США та Україною. Натяки на уважний контроль постачання зброї та використання американської допомоги можуть навіть сповільнити цей процес.

Однак, тим не менш, США регулярно проводять перевірки наданої зброї, а Україна, зі свого боку звітує за все отримане. Наприклад, речник Пентагону і бригадний генерал Патрик Райдер заявив, що інспекції США за зброєю в Україні тривають кілька місяців, і вони не виявили розкрадань [49].

Україна робить усе можливе, аби забезпечити максимальну прозорість та звітність у питаннях поставок озброєння. Україна звітує про те, як використовує кошти та зброю не лише Пентагону і Білому дому, але й перед Конгресом США.

3.2 Перспективи розвитку українсько-американських відносин у поствоєнний період

Нечувана раніше агресія, мета якої полягає у повному захопленні України, призвела до глобальних змін у світі. Необхідно розглянути, який вплив матиме дана війна на систему глобальної безпеки в світі.

Зараз США знайшли нові можливості, щоб підштовхувати Євросоюз до більш широкого використання санкцій. Глобалізація і зростання фінансових ринків, починаючи з 1980-х років, підвищили потребу європейського бізнесу, і особливо банківської галузі, в постійному доступі до американських фінансових мереж. До групи країн, що представляють собою найбільш вагому частину іноземної банківської присутності в США, входять Німеччина, Франція, Нідерланди і Великобританія. США бачать тут корисний важіль для просування власних зовнішньополітичних цілей. Спокусливу «приманку» у вигляді доступу іноземних банків на власну територію Вашингтон використовує для того, щоб зламати і обійти традиційні для європейських урядів сумніви з приводу екстериторіальних дій американських санкцій.

Наприклад, американський закон про санкції щодо Російської Федерації (Ukraine Freedom Support Act of 2014), який вступив в силу влітку 2015 року, передбачає, що санкціям може бути підданий будь-який іноземний банк, що «свідомо сприяв здійсненню значної фінансової трансакції в інтересах будь-якої російської особи» зі списку санкцій США. Такому іноземному банку може бути заборонено відкриття кореспондентського рахунку в США, а на вже існуючі рахунки можуть накладатися додаткові обмеження. Загроза застосування США вторинних санкцій проти SWIFT в свій час допомогла Вашингтону «переконати» європейців відключити від системи опинившихся в «чорних списках» 30 іранських фінансових інститутів, включаючи Центральний банк Ірану.

В останні роки США активно користувалися «вторинними» санкціями, які вводяться проти європейських порушників погоджених Заходом санкцій (компаній і індивідів). Як приклад згадаємо Розпорядження № 13645, прийняте американською адміністрацією в червні 2013 року, яке розповсюдило «вторинні» санкції на компанії, які співпрацюють з іранською автомобільною галуззю. Його дія була припинена ще до кінця 2013 року, проте воно змусило європейських автомобілістів згорнути таке співробітництво. При цьому в Європі має широке поширення точка зору про те, що США використовують «вторинні» санкції, щоб отримати ринкову перевагу над конкурентами з третіх країн, починаючи з Європи.

26 квітня США скликали конференцію, на якій на авіабазі Рамштайн зустрілися представники понад 40 країн, щоб обговорити військову підтримку України [50].

Вся досліджена ситуація свідчить про одне – у світі вже наразі відбувається трансформація глобальної системи безпеки. Так, доцільно розпочати з того, що США підписали ленд-ліз. В тексті документу йде мова про надання президенту США розширених повноважень щодо передачі або надання в оренду Україні оборонних виробів для "захисту цивільного населення від російського військового вторгнення" та для інших цілей. Міністерство оборони США створило центр управління для координації постачання та оптимізації доставки військової

допомоги Україні у Німеччині - в зоні відповідальності Європейського командування американських збройних сил [51].

Прогнози стосовно майбутньої системи глобальної архітектури наступні. Китай та США розділять гегемонію на міжнародній арені, а РФ звідти буде видалена й буде визнана державою-терористом. Так, ООН вже виключила РФ з Ради з прав людини.

Дане рішення було прийняте внаслідок подій у Бучі, Бородянці, Ірпені, Гостомелі тощо, де РФ порушила усі існуючі канони з прав людини. Після поразки РФ, НАТО закріпиться на міжнародній арені і стане основним гарантом безпеки на міжнародній арені. Однак, крім того, можуть виникнути й інші організації. Зокрема, В. Зеленський пропонує об'єднання держав U-24, яке повинно протягом доби надавати всю необхідну допомогу, у тому числі збройну, для негайної зупинки конфліктів [52].

Українсько-американські відносини залежатимуть від входження України до ЄС. Реформи, які очікують ЄС і США, дуже відповідають баченню європейського майбутнього, яке підтримує переважна більшість українців. Опитування, проведені з початку російського вторгнення, незмінно показують переважну підтримку громадянами України європейської інтеграції та членства в ЄС. Це створює історичні можливості для змін, якими можна скористатися за допомогою західних партнерів України.

Сполучені Штати можуть підтримати європейську інтеграцію України, тісно співпрацюючи з ЄС для розробки спільної політики щодо реформ в Україні, яка забезпечує послідовність і уникає будь-яких збігів або лазівок. Цей підхід має включати ряд стимулів і потенційних витрат, які допоможуть продовжувати реформи та запобігати відкату.

Офіційні особи США також можуть відігравати важливу адвокаційну роль у Європі, пропагуючи переваги тіснішої співпраці з Україною. Хоча війна, розв'язана РФ, змінила уявлення про Україну та її місце в Європі, в ЄС залишається

значний скептицизм щодо питання української інтеграції. Сполучені Штати можуть допомогти сформувати цю дискусію, що розвивається, наголошуючи на перевагах інтегрованої України для трансатлантичних зв'язків і європейської безпеки.

Оскільки Україна прагне перейти від статусу країни-кандидата до членства в ЄС, для Сполучених Штатів також може бути доцільно адаптувати фінансову та технічну допомогу для посилення цього процесу та сприяння інтеграції. Так само політика моніторингу може також зосереджуватися на дорожній карті реформ, розробленій для наближення країни до стандартів ЄС. Такий підхід внесе бажану ясність щодо ролі міжнародних партнерів України в процесі реформ у країні.

Вторгнення Росії в Україну є найбільшою загрозою для Європи з часів закінчення холодної війни. Якщо Путін не зазнає рішучої поразки, наслідки для європейської безпеки будуть серйозними. Проте, якщо Україна зможе забезпечити військову перемогу, це може прокласти шлях до нової ери європейської стабільності та процвітання. Це явно в інтересах усіх держав-членів ЄС, а також є привабливою перспективою для Сполучених Штатів.

Крім того, українсько-американські відносини будуть розвиватись в рамках Меморандума про транспортне співробітництво [53]. Меморандум підтверджує наміри сторін продовжувати тісну співпрацю щодо:

- питань безпеки повітряного простору та безпечної роботи цивільної авіації;
- сприяння комерційній участі та інвестиціям приватного сектору США та України у комерційні проекти та участі в державних закупівлях, експорту товарів та послуг;
- розвитку та впровадженню доброякісних та екологічно безпечних авіаційних палив та інших чистих технологій, що відповідають високим міжнародним стандартам;

- використання можливостей для просування цифрових технологій та співпраці щодо покращення кібербезпеки на транспорті, обміну інформацією про нові кіберзагрози;
- співпраці у сфері альтернативних палив, електрифікації транспорту, використання ринкових механізмів та технологічного прогресу з метою зменшення викидів парникових газів у транспортній галузі.

Вочевидь, потрібно чітко розуміти, що в двопартійній підтримці України в США відбулась ерозія. І ця ерозія триває з крайньо правого боку у Республіканців і з крайньо лівого у Демократів, хоча у практичній площині – на рівні голосувань – поки що це більше помітне саме на рівні Республіканської партії завдяки ізоляціоністам і прибічникам ідеї America First, а не пацифістам з прогресивного крила Демпартії. Надалі дуже багато залежатиме, до яких позицій схилитиметься республіканський виборець – по мірі погіршення економічної ситуації, росту інфляції та цін, втоми від війни в цілому. Позитивною новиною для України є те, що наразі понад половина республіканських виборців не хотіли б бачити Трампа кандидатом від Республіканців на наступних виборах, але ризиком є те, що з числа «AmericaFirsters-ів» можуть з'явитись інші кандидати – «такі як Трамп, але розумніші» і, відтак, навіть небезпечніші. Саме так, наприклад, характеризують нинішнього губернатора Флориди Рона Де Сантіса.

Так чи інакше, американському президенту, який дбав про єдність цілого Заходу в українському питанні, все більше потрібно буде дбати ще і про єдність американського політикуму. І невідомо, яка з цих двох єдностей даватиметься йому легше, знаючи, з одного боку, ізоляціоністські настрої, які нав'язуються прихильниками America First, а з іншого боку – прогресивним крилом його власної партії, яке, складається враження, у контексті війни найбільш зацікавлене в мирі як такому, а не в мирі саме через перемогу України.

Україні за допомогою своїх партнерів у США важливо чітко і системно розбивати як вищезгадані наративи «America Firsters-ів», так і прогресивних демократів. А можна просто сфокусуватись на двох концептуальних питаннях,

відповіді на які насправді є ключовими для підтримки України. Перша річ – це те, що Україна дійсно вартує тієї допомоги, яка їй надається Сполученими Штатами. І тут потрібні не тільки аргументи, але й дії з українського боку, які ці аргументи підкріплять. Друга річ – це те, що допомога Україні в інтересах самих США. Тут потрібно активніше пояснювати те, що зрозумів навіть вже генсек НАТО Столтенберг: наразі вони платять лише коштами, але у разі подальшої агресії Путіна платитимуть ще й людськими життями. Не кажучи вже про те, що пакети допомоги, хоч і фігурують як українські, але насправді спрямовані і на підвищення обороноздатності США, оскільки йдеться про конкретну суму на поповнення власне американських запасів зброї та військової техніки у США.

У відносинах із США сьогодні ведеться активна дискусія про те, чи достатньо США зробили для того, аби Україна вистояла. Очевидно, що так. Вже на цьому етапі можна констатувати, що основні військові успіхи України безпосередньо пов'язані із США: надані точні розвіддані зробили свій внесок у поразку російських військ під Києвом, у ліквідацію великої кількості російських генералів та потоплений крейсер «Москва», а нечисленні американські HIMARS руйнують систему логістики ворога.

Затребуваною дискусією наразі має бути лише дискусія про те, чи достатньо США роблять для того, аби Україна перемогла, реалізуючи стратегію дозованої підтримки у відповідь на повномасштабну війну. Дозована стратегія має бути переглянута вже сьогодні. До основних внутрішньополітичних викликів для підтримки України в США, які мають потенціал ще більше проявитись у 2023-2024 роках.

Для Вашингтона важливо відновити свої політичні позиції серед основних українських прозахідних партій. При цьому, у США прагнуть відфільтрувати тих українських політиків, які виступали на боці Дональда Трампа, або допомагали його адвокату Рудольфу Джуліані, проти якого у Сполучених Штатах відкриті кримінальні провадження. У адміністрації Байдена не забули історію з імпічментом, тому не мають повноцінної довіри до українських політиків, а до

деяких (І.Коломойський, А.Єрмак, О.Дубінський, А.Деркач тощо) мають конкретні претензії і вважають, що вони могли бути залучені до сумнівних схем Р.Джуліані та його бізнес-партнера Лева Парнаса. Партія “Слуга народу” в цьому контексті є для США новою, і вони сприймають її як котел різних політичних впливів, а тому будуть намагатися встановити з нею зв’язок окремо від Офісу Президента й уряду. Невипадково на переговорах з президентом України Ентоні Блінкен говорив саме про початок “шляху до оживлення нашого партнерства”, тим самим натякаючи на те, що з цим партнерством щось пішло не так, і потрібен деякий час і певні кроки з обох боків.

Зберігається міжпартійний консенсус в США щодо питань підтримки України. Він обумовлений інтересами Сполучених Штатів у регіоні. Зокрема посиленням позицій Тримор’я, стримуванням Росії, Туреччини та Китаю, контролю і впливу на ключові групи сировинного експорту (наприклад, зерно, руди), контролю над транспортними коридорами.

З іншого боку, представники українських еліт в контактах з американською владою останні роки намагаються знайти «персональні відносини», відсуваючи питання інституційної співпраці на другий план. За такого підходу цілком логічними (з точки зору українців) виглядали регулярні спроби «надати послугу» – підіграти представникам американських політичних груп у внутрішньополітичній боротьбі. Такі дії вчинялись як щодо демократів, так і республіканців різними українськими політиками. Інформація ставала публічною і створювала проблеми американським партнерам.

У короткостроковій перспективі ситуацію можна сприймати з певною часткою оптимізму – будь-яке рішення влади США про зміну рівня підтримки України стане об’єктом критики опонентів. Тобто рівень поточного військового, економічного і політичного сприяння зберігається. Утім, немає шансів на його розширення – критикуватися буде будь-яке рішення.

Водночас для США у відносинах з Україною дедалі більш актуальними стають питання ефективності політики підтримки. Йдеться як про продовження старих програм, так і про оцінку результатів уже вкладених ресурсів. Зокрема, з метою мінімізувати майбутні ризики від співпраці із Києвом, перевівши контакти з українською владою на більш прогнозоване поле, природно, зі збільшенням свого впливу. На перший план виходять питання антикорупційної політики, корпоративного управління, посилення впливу на українські еліти (як політиків, так і олігархів). На цьому тлі поява проблем в США у частини українських бізнесменів та політичних лідерів виглядає логічною і передбачуваною.

В результаті США беруть під контроль (або вплив) антикорупційні органи України та суди. Що означає можливість безпосередньо впливати на поведінку українських еліт.

Другий негативний результат – додаткові обмеження в зовнішній політиці, які будуть лише посилюватися. Україна опиняється на «розтяжці» відразу по декількох напрямках. Зокрема, це співпраця з Туреччиною, Китаєм, Індією.

Україна буде намагатися посилити свої позиції, вибираючи пріоритети і йдучи на компроміси з другорядних питань. І, що важливо, буде демонстрація успішності політики у важливих для США питаннях.

Зокрема, варто не допустити повної втрати контролю над НАБУ, НАЗК і САП. Простіше кажучи, піти на компроміси, де у разі призначенні фактором «за» кандидата є позиція США лише в одному, максимум двох відомствах. Те ж саме щодо роботи антикорупційного суду.

У державних корпораціях піти на компроміс, наприклад, в питаннях НАК «Нафтогаз», але залишивши за собою право впливати на процеси. У кадрових питаннях слід «пожертвувати» частиною фігур, зберігши ключових для Зеленського особистостей. Наприклад, погодившись працювати у справах Коломойського з США, але намагаючись зберегти цілісність Офісу Президента.

Або піти на очистку ОП в обмін на можливість вибору (і тиску на) потенційних союзників у внутрішній політиці.

Такий підхід може бути результативним, але за однієї ключової умови – демонстрація успіхів виконаної роботи. Такими, наприклад, можуть стати кілька резонансних антикорупційних розслідувань, доведених до кінця. Тобто не затримання і перехід в режим довгого слідства, а фінальна точка у вигляді вироку або «угоди з правосуддям» обвинуваченого.

ВИСНОВКИ

Отже, можна зробити висновок про те, що США відіграють важливу роль у міжнародній економічній системі. Україна ж, в свою чергу, наразі знаходиться тільки на шляху до покращення своєї економіки та розвитку співпраці з іншими країнами. Попри всі внутрішньополітичні особливості в Україні, сьогодні відкриваються нові можливості розвитку двосторонніх українсько-американських відносин. Однак для їх реалізації потрібне використання всіх численних «точок збігу» національних інтересів обох країн, чому сприятимуть економічні та політичні реформи в Україні. Тільки чіткість та послідовність консолідованої влади може гарантувати позитивні поступи у міжнародно-економічних відносинах, зокрема зі США. Враховуючи величезні масштаби військової та іншої допомоги від США Україні, можна прогнозувати покращення та більший розвиток україно-американських відносин у майбутньому у поствоєнний період.

Галузеві пріоритети торговельно-економічної співпраці між Україною та США зосереджені на авіаційній, космічній, машинобудівній та ІТ сферах, які є високотехнологічними та здатними створювати продукцію з високою доданою вартістю.

Є можливими декілька шляхів удосконалення торговельно-економічної співпраці між Україною та США, а саме: товарна диверсифікація експорту за рахунок органічної продукції, надання послуг з ремонту та технічного обслуговування літаків і гелікоптерів тощо; збільшення кількості механізмів та інструментів підтримки вітчизняного експорту шляхом створення експортно-кредитних агентств і торгових домів; інформатизація та діджиталізація міжнародної торгівлі в митній сфері, захист прав інтелектуальної власності та приватизація.

Можна зробити висновок, що співпраця США та України у військово-оборонній сфері є дуже плідною. Для США Україна є ключовим регіональним

стратегічним партнером, який доклав значних зусиль для модернізації своєї армії та підвищення оперативної сумісності з НАТО. Надання Україні обладнання, необхідного для захисту від війни Росії проти України, залишається першочерговим пріоритетом у сфері безпеки США. Сполучені Штати підтверджують свою непохитну підтримку суверенітету та територіальної цілісності України в межах її міжнародно визнаних кордонів, надаючи Україні дуже велику кількість військової допомоги.

Науково-технічне співробітництво між Україною та США існує і розвивається. Завдяки налагодженій співпраці українські вчені мають можливість навчатися, отримувати гранти з Америки, брати участь у міжнародних конференціях, починаючи таким чином новий продуктивний науково-технічний етап існування незалежної України.

Культурно-гуманітарне співробітництво посідає важливе місце у взаємодії та взаєморозумінні двох країн, демонструє повагу до культур одна одної та дає змогу широкій громадськості ближче дізнатися про історію, традиції та мистецтво таких різних, але дружніх держав.

У відносинах із США сьогодні ведеться активна дискусія про те, чи достатньо США зробили для того, аби Україна вистояла. Очевидно, що так. Вже на цьому етапі можна констатувати, що основні військові успіхи України безпосередньо пов'язані із США: надані точні розвіддані зробили свій внесок у поразку російських військ під Києвом, у ліквідацію великої кількості російських генералів та потоплений крейсер «Москва», а нечисленні американські HIMARS руйнують систему логістики ворога.

Оскільки Україна прагне перейти від статусу країни-кандидата до членства в ЄС, для Сполучених Штатів також може бути доцільно адаптувати фінансову та технічну допомогу для посилення цього процесу та сприяння інтеграції. Так само політика моніторингу може також зосереджуватися на дорожній карті реформ,

розробленій для наближення країни до стандартів ЄС. Такий підхід вніс би бажану ясність щодо ролі міжнародних партнерів України в процесі реформ у країні.

У майбутньому можна очікувати подальшої активізації політичного діалогу, в першу чергу на найвищому рівні за рахунок обміну президентськими візитами. Важливим є також посилення контактів між урядовцями двох країн, а також активізація зв'язків між Верховною Радою України і Конгресом США. Також слід розраховувати і на максимальну ефективність роботи новостворених і вже існуючих двосторонніх міжгалузевих механізмів.

Планується і надалі розвивати співробітництво на рівні органів місцевого самоврядування двох держав, налагодження партнерства між державними і приватними секторами в регіонах України з метою підтримки малого та середнього бізнесу. Хотілося б зробити ці контакти максимально ефективними, необтяженими бюрократичними перешкодами і тривалими.

Продовжуватиметься робота з поглиблення кооперації на підприємницькому рівні, розширення доступу до ринку, забезпечення належних рамок умов діяльності іноземного капіталу, розв'язання невирішених суперечок та оптимізації захисту прав інтелектуальної власності в Україні. Наразі робиться все для збільшення присутності американських інвесторів і ноу-хау в Україні, зокрема у сільському господарстві, традиційній енергетиці та біоенергетиці.

Оновлена Хартія стратегічного партнерства США – Україна свідчить, про те що політичні відносини між Україною і Сполученими Штатами Америки продовжують зберігати високу динаміку. Головними рисами стратегічної взаємодії двох держав є інтенсивний політичний діалог та взаєморозуміння з усіх питань порядку денного співпраці, в першу чергу у справі системного та скоординованого тиску на РФ із метою припинення її агресії проти України.

США декларують прихильність до здійснення заходів щодо відновлення територіальної цілісності України, деокупації її територій, і зацікавлені в зниженні деструктивних впливів та домінування РФ у регіоні.

Також, можна зробити висновок про намір держав розширювати співробітництво у сфері української приватизації, державних закупівель, у тому числі шляхом надання американським компаніям своєчасної та точної інформації. Зокрема, буде розглянуто можливість проведення виставок та інформаційних заходів та заходів з обміну досвідом з інженерно-технічної підтримки комерційних проєктів і державних закупівель в Україні та США

Україна – сучасна велика європейська держава, із вдалим розташуванням, багатими ресурсами. З цього можна зробити висновок, що є далеко не вичерпний потенціал українсько-американських бізнес-контактів. Таким чином, країни обрали курс на посилення стратегічного партнерства.

Україна і США є союзниками на шляху посилення позицій демократії у світі, зміцнення стабільності, вирішення актуальних проблем міжнародної економіки і безпеки. Українсько-американські відносини продовжать бути взаємовигідними, прагматичними дружніми і прогнозованими.

Список використаних джерел

1. United States (USA) Exports, Imports, and Trade Partners | ОЕС [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://oec.world/en/profile/country/usa>
2. Services | United States Trade Representative [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ustr.gov/issue-areas/services-investment/services>
3. Bureau of Economic Analysis, United States Census Bureau. "2021 Trade Gap is \$859.1 Billion." [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bea.gov/sites/default/files/2022-02/trad1221annual-fax.pdf>
4. Bureau of Economic Analysis. "Monthly U.S. International Trade in Goods and Services." [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.census.gov/foreign-trade/Press-Release/current_press_release/ft900.pdf
5. Bureau of Economic Analysis, U.S. International Trade in Goods and Services, February 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bea.gov/sites/default/files/2022-04/trad0222.pdf>
6. Federal Reserve Board. "Federal Reserve issues FOMC statement" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.federalreserve.gov/newsevents/pressreleases/monetary20220615a.htm>
7. The Defense Manpower Data Center (DMDC). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dwp.dmdc.osd.mil/dwp/app/main>
8. Doing Business: USA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/country/u/united-states/USA.pdf>
9. Global Innovation Index 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf
10. World Competitiveness Ranking 2022 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imd.org/centers/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness/>

11. 2022 Index of Economic Freedom - The Heritage Foundation [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.heritage.org/index/ranking>
12. Corruption Perception Index 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.transparency.org/en/cpi/2021/>
13. The Prosperity Index 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.prosperity.com/rankings>
14. KOF Globalisation Index – KOF Swiss Economic Institute [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kof.ethz.ch/en/forecasts-and-indicators/indicators/kof-globalisation-index.html>
15. M. Ayhan Kose, Csilla Lakatos, Franziska Ohnsorge, Marc Stocker, 2017. "The Global Role of the U.S. Economy: Linkages, Policies and Spillovers," Koç University-TUSIAD Economic Research Forum [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://cama.crawford.anu.edu.au/sites/default/files/publication/cama_crawford_anu_edu_au/2017-02/13_2017_kose_lakatos_ohnsorge_stocker.pdf
16. Total value of U.S. trade in goods (export and import) worldwide from 2004 to 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/218255/total-value-of-us-trade-in-goods-worldwide-since-2004/>
17. Статистика зовнішнього сектору. Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5>
18. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
19. The United Nations Comtrade [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://comtrade.un.org/>
20. U.S. Relations With Ukraine. U.S. Department of State [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.state.gov/u-s-relations-with-ukraine/>
21. Sherman Garnett. U.S.-Ukrainian Relations: Past, Present, and Future [Електронний ресурс] / Harvard Ukrainian Research Institute. – 2013. Режим доступу до ресурсу: <https://scihub.se/https://www.jstor.org/stable/41036686>.

22. U.S. Department of Defense [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.defense.gov>
23. Незалежна антикорупційна комісія (НАКО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nako.org.ua/>
24. Stewart P. U.S. puts 8,500 troops on alert to deploy amid Ukraine tensions [Електронний ресурс] / Phil Stewart // Reuters. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/world/us/us-puts-8500-troops-alert-deploy-amid-ukraine-tensions-2022-01-24/>.
25. Lewis S. Blinken signals U.S. support for Ukraine with border meeting [Електронний ресурс] / Simon Lewis // Reuters. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.reuters.com/world/europe/blinken-poland-talks-security-refugees-2022-03-05/>.
26. U.S. Security Cooperation with Ukraine. [Електронний ресурс] / U.S. Departments of State and Defense. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/>
27. Smeltz D. Americans Support Ukraine—but Not with US Troops or a No-Fly Zone [Електронний ресурс] / D. Smeltz, C. Kafura // Chicago Council on Global Affairs. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://globalaffairs.org/sites/default/files/2022-04/Final%20US%20Ukraine%20Brief.pdf>.
28. Уряди України та США домовилися про посилення комерційного співробітництва [Електронний ресурс] // Міністерство економіки України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/news/uryadi-ukrayini-ta-ssha-domovilisya-pro-posilennya-kommercijного-spivrobitnictva>.
29. Статистика зовнішнього сектору [Електронний ресурс] // Національний банк України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: https://bank.gov.ua/files/ES/Tov_y.pdf.
30. Steel Imports Up 34.9% Year-To-Date Through September [Електронний ресурс] // American Iron and Steel Institute (AISI). – 2021. – Режим доступу до ресурсу:

<https://www.steel.org/2021/10/steel-imports-up-34-9-year-to-date-through-september/>.

31. Trade and Economy [Електронний ресурс] // Embassy of Ukraine to the United States of America. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://usa.mfa.gov.ua/en/ukraine-and-usa/trade-and-economy>
32. Companies list [Електронний ресурс] // GlobalData – Режим доступу до ресурсу: [https://www.globaldata.com/companies/listing/search/?q\[\]=Jabil%20Sdn%20Bhd](https://www.globaldata.com/companies/listing/search/?q[]=Jabil%20Sdn%20Bhd).
33. Direct investment position of the United States in Ukraine from 2000 to 2021 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.statista.com/statistics/1293822/united-states-direct-investments-ukraine/>
34. Espinas G. Ukraine's Defense Engagement with the United States [Електронний ресурс] / Gary Espinas // Journal of International Affairs Editorial Board. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <https://sci-hub.se/https://www.jstor.org/stable/24384334>
35. State Partnership Program [Електронний ресурс] // National Guard – Режим доступу до ресурсу: https://www.nationalguard.mil/leadership/joint-staff/j-5/international-affairs-division/state-partnership-program/#_blank.
36. U.S. Security Cooperation with Ukraine [Електронний ресурс] // Bureau of Political-Military Affairs – Режим доступу до ресурсу: <https://www.state.gov/u-s-security-cooperation-with-ukraine/#:~:text=Since%202014%2C%20the%20United%20States,and%20improve%20interoperability%20with%20NATO>
37. Buchholz K. Where Military Aid to Ukraine Comes From [Електронний ресурс] / Katharina Buchholz // Statista. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.statista.com/chart/27278/military-aid-to-ukraine-by-country/>.

- 38.U.S. Security Assistance to Ukraine [Електронний ресурс] // Congressional Research Service. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://crsreports.congress.gov/product/pdf/IF/IF12040>.
- 39.Ратифіковано угоду між Урядом України та Урядом Сполучених Штатів про співробітництво у сфері науки та технологій [Електронний ресурс] // Міністерство освіти і науки України. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://mon.gov.ua/ua/news/ratifikovano-ugodu-mizh-uryadami-ukrayini-ta-ssha-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-nauki-ta-tehnologij-zakon-ukrayini>.
- 40.Science and Technology Working Group [Електронний ресурс] // Maryland Comission on Climate Change. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://mde.maryland.gov/programs/Air/ClimateChange/MCCC/STWG/2022%20STWG%20May%2013%202022%20meeting%20March%20notes.pdf>.
- 41.Scientific and Technical Cooperation [Електронний ресурс] // Embassy of Ukraine to the United States of America. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://usa.mfa.gov.ua/en/ukraine-and-usa/scientific-and-technical-cooperation-between-ukraine-and-us>.
- 42.Жигайло В. Сучасний стан та перспективи співробітництва України та США [Електронний ресурс] / В. Жигайло // Національний університет «Острозька академія». – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/8034/Zhyhailo%20SPACE%20%e2%84%96%205_2017.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- 43.Угода між Україною і Сполученими Штатами Америки про співробітництво в дослідженні і використанні космічного простору в мирних цілях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/840_647#Text
- 44.National Academies [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.nationalacademies.org/home>.
- 45.Cultural and humanitarian cooperation [Електронний ресурс] // Embassy of Ukraine to the United States of America. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://usa.mfa.gov.ua/en/ukraine-and-usa/cultural-and-humanitarian-cooperation>.

- 46.U.S.-Ukraine Charter on Strategic Partnership [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.state.gov/u-s-ukraine-charter-on-strategic-partnership/>
- 47.Черевко П. Сучасний стан стратегічного партнерства України зі Сполученими Штатами Америки: правові аспекти [Електронний ресурс] / П. Черевко, І. Черевко // ДВНЗ "Ужгородський національний університет". – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <http://geopolitics-of-ukraine.uzhnu.edu.ua/article/view/252375>.
- 48.Whistleblower complaint about President Trump involves Ukraine, according to two people familiar with the matter [Електронний ресурс] / N.Ellen, H. Shane, L. Carol, M. Greg // The Washington Post. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://www.washingtonpost.com/national-security/whistleblower-complaint-about-president-trump-involves-ukraine-according-to-two-people-familiar-with-the-matter/2019/09/19/07e33f0a-daf6-11e9-bfb1-849887369476_story.html.
- 49.Pat R. Pentagon Press Secretary Air Force Brig. Gen. Pat Ryder Holds an On-Camera Press Briefing [Електронний ресурс] / Ryder Pat // U.S. Department of Defense. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.defense.gov/News/Transcripts/Transcript/Article/3206756/pentagon-press-secretary-air-force-brig-gen-pat-ryder-holds-an-on-camera-press/>.
- 50.US rallies global allies to help Ukraine repel Russia [Електронний ресурс] // Politico. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.politico.eu/article/ukraine-war-russia-united-states-defense-consultative-group/>.
- 51.Черниш О. Ленд-ліз для України. Що це таке і чи допоможе перемогти Росію [Електронний ресурс] / Олег Черниш // BBC News Україна. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.bbc.com/ukrainian/features-61251966>.
- 52.Зеленський пропонує створити нове об'єднання держав U-24 для негайної зупинки конфліктів [Електронний ресурс] // Європейська Правда. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/16/7136070/>.

53. Україна та США підписали Меморандум про транспортне співробітництво [Електронний ресурс] // Міністерство інфраструктури України. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.kmu.gov.ua/news/ukrayina-ta-ssha-pidpisali-memorandum-pro-transportne-spivrobitnictvo>.
54. Бжезинский Зб. Еще один шанс. Три президента и кризис американской сверхдержавы / Зб. Бжезинский. – М. : Международные отношения, 2007. – 240 с.
55. Годлюк А. Стратегічне партнерство в форматі особливих відносин між Україною і США / А. Годлюк // Американська історія та політика: науковий журнал. – К.: ІМВ, 2016. – № 1. – С. 27–40.
56. Журавльова Л. Американо-українські відносини у сфері космічної діяльності / Л. Журавльова // Американська історія та політика: науковий журнал. – К. : ІМВ, 2016. – № 1. – С. 63–72.
57. Костенко Ю. 10 міфів про ядерне роззброєння України. Міф 1: «Ядерне роззброєння – ініціатива українського народу» / Ю. Костенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.radiosvoboda.org/a/25229484.html>
58. Лакішик Д. Особливості українсько-американських відносин: до аналізу проблеми / Д. Лакішик // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2004. – № 74–76. – С. 149–153.
59. Матвеева, О. «Політика глобального лідерства США за президенства Барака Обами». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.uaforeignaffairs.com/ua/ekspertna-dumka/view/article/politikaglobalnogo-liderstva-ssha-za-prezidenstva-ba>
60. Мерніков Г. «Перезавантаження» відносин США та РФ : наслідки для України / Г. Мерніков // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 4 (17). – С. 130–138.
61. Моцик О. Сучасні тенденції та перспективи українсько-американських відносин / О. Моцик [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S2

1REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2 S
21P03=FILA=&2 S21STR=Nvdau 2011 17 5

- 62.Погорелова І. Ядерний і безпековий чинник в американо-українських відносинах / І. Погорелова // Агора. – Вип. 16. – С. 33–36.
- 63.Потіха А. Українське питання на тлі обрання нового президента США / А. Потіха // Резонанс. – 2016. – № 63. – С. 4–11.
- 64.Пашков М. Вибір американців і наслідки для України / М. Пашков [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.slovoidilo.ua/20-16/11/09/pogljad/polityka/vybir-amerykancziv-i-naslidky-dlya-ukrayinychy-varto-chekaty-soyuzu-trampa-z-putinym>

ДОДАТКИ

Додаток А

Огляд зарубіжної літератури

1. Bureau of Economic Analysis, United States Census Bureau

The U.S. Bureau of Economic Analysis is source of accurate and objective data about the nation's economy. BEA's economists produce some of the world's most closely watched statistics, including U.S. gross domestic product, better known as GDP. We do state and local numbers, too, plus foreign trade and investment stats and industry data. BEA produces economic accounts statistics that enable government and business decision-makers, researchers, and the American public to follow and understand the performance of the nation's economy. To do this, BEA collects source data, conducts research and analysis, develops and implements estimation methodologies, and disseminates statistics to the public.

2. Federal Reserve Board. "Federal Reserve issues FOMC statement"

The Board of Governors and the Federal Reserve Banks annually prepare and release audited financial statements reflecting balances (as of December 31) and income and expenses for the year then ended. The Federal Reserve Bank financial statements also include the accounts and results of operations of one limited liability company (LLC) that has been consolidated with the Federal Reserve Bank of New York. The Board also prepares quarterly financial reports that present summary financial information on the combined financial position and results of operations of the Reserve Banks. The combined information includes the accounts and results of operations of each of the 12 Reserve Banks and one consolidated variable interest entity. All financial information included in the quarterly financial report is unaudited.

3. The Defense Manpower Data Center (DMDC)

DMDC serves under the Office of the Secretary of Defense (OUSD) to collate personnel, manpower, training, financial, and other data for the Department of

Defense (DoD). This data catalogues the history of personnel in the military and their family for purposes of healthcare, retirement funding, and other administrative needs. DMDC can collect and maintain an archive of automated manpower, personnel, training, and other databases for the Department of Defense. DMDC can support the information requirements of the OUSD for Personnel & Readiness (P&R) and other members of the DoD manpower, personnel, and training communities with accurate, timely, and consistent data. DMDC can operate DoD-wide personnel programs and conduct research and analysis as directed by the OUSD P&R.

4. **M. Ayhan Kose, Csilla Lakatos, Franziska Ohnsorge, Marc Stocker, 2017. "The Global Role of the U.S. Economy: Linkages, Policies and Spillovers,"**

Ayhan Kose is the Chief Economist for the Equitable Growth, Finance, and Institutions (EFI) and Director of the Prospects Group. He is a member of the leadership team overseeing EFI's policy, operational, and analytical products on macroeconomics, finance, trade, governance, poverty, and inequality. He also leads the Bank's work on global macroeconomic outlook, financial flows, and commodity markets. Under his management, the Prospects Group produces the Bank's corporate flagship report, Global Economic Prospects, in addition to other policy and analytical publications.

5. The United Nations Comtrade

The United Nations Comtrade database aggregates detailed global annual and monthly trade statistics by product and trading partner for use by governments, academia, research institutes, and enterprises. Data compiled by the United Nations Statistics Division covers approximately 200 countries and represents more than 99% of the world's merchandise trade. Information can be extracted in a variety of formats, including API developer tools for integration into enterprise applications and workflows. Subscribers receive access to additional functionality to improve efficiency and specificity

6. Chicago Council on Global Affairs

Founded in 1922, the Chicago Council on Global Affairs is a nonpartisan, nonprofit organization dedicated to increasing knowledge and engagement in global affairs. Its analysis and expert-led research influence policy conversations and inform the insights it shares with growing community. Through accessible content and open dialogue of diverse, fact-based perspectives, Chicago Council empower more people to help shape global future. Each year, Chicago Council publishes a comprehensive list of all our donors and makes available our Form 990 and audited financial statements. The Council is rated a four-star charity by Charity Navigator.

7. American Iron and Steel Institute (AISI)

AISI serves as the voice of the American steel industry in the public policy arena and advances the case for steel in the marketplace as the preferred material of choice. AISI also plays a lead role in the development and application of new steels and steelmaking technology. AISI is comprised of steel producing member companies, including integrated and electric furnace steelmakers, and associate members who are suppliers to or customers of the steel industry.

8. Journal of International Affairs Editorial Board

Founded in 1947, the Journal of International Affairs is a leading peer-reviewed journal published by the School of International and Public Affairs at Columbia University. It is the premier university-affiliated periodical in the field and has earned worldwide recognition for framing the heated debates that define global events and foreign policy.

9. Bureau of Political-Military Affairs

The Bureau of the Political-Military Affairs (PM) builds enduring security partnerships to advance U.S. national security objectives. The Bureau of Political-Military Affairs is the Department of State's principal link to the Department of Defense. The PM Bureau provides policy direction in the areas of international

security, security assistance, military operations, defense strategy and plans, and defense trade.

10.Statista

Statista is a German company specializing in market and consumer data. According to the company, its platform contains more than 1,000,000 statistics on more than 80,000 topics from more than 22,500 sources and 170 different industries, and generates a revenue of about €60 million. The company provides statistics and survey results, which are presented in charts and tables. Its main target groups are business customers, lecturers and researchers. The data provided by the company covers, among other things, advertisement, buying behavior or specific industries. In 2020, Statista announced plans to offer subscriptions to a database of companies, thus entering into competition with Bloomberg L.P.

Анотація кваліфікаційної магістерської роботи

The paper analyzes the role and place of the USA and Ukraine in the modern system of international relations, the peculiarities of the formation of Ukrainian-American relations. The author analyzes the statistical data of the Organization for Economic Cooperation and Development (OECD), the US Bureau of Economic Analysis, the US Federal Reserve System, the State Statistics Service of Ukraine (Ukrstat), etc. regarding the specifics of cooperation between the US and Ukraine. The author tried to investigate the development of modern international relations between Ukraine and the United States in the context of the spheres in which the countries cooperate, namely: trade-economic, military, scientific-technical, and others. In a separate part of the paper, modern trends and key problems of the strategic partnership between Ukraine and the USA are considered.

After conducting this research, the author concluded that currently Ukraine sees the USA as a political partner capable of helping it to stand on the position of European development and guarantee its inviolability and integrity. However, Ukrainian-American relations are quite dynamic and contradictory at the same time. The United States, of course, has a decisive influence on Ukraine, but the weak position of Ukrainian politics and its systemic uncertainty in the past undermine the foundations of bilateral strategic partnership. Ukraine and the USA are allies on the way to strengthening the positions of democracy in the world, strengthening stability, solving urgent problems of the international economy and security. Ukrainian-American relations will continue to be mutually beneficial, pragmatic, friendly and predictable.

On the basis of the author's work, the prospects for the development of Ukrainian-American relations in the post-war period were investigated.

ПЛАТФОРМА
«Міжнародні механізми повоєнної відбудови
економіки України»

89-ї щорічної студентської наукової конференції
«ІННОВАЦІЙНІ ІДЕЇ ТА ПРОЄКТИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
УКРАЇНИ»

(20 травня – 04 червня 2022 р.)

Відповідальний за випуск:

завідувач кафедри міжнародної економіки

д.е.н., професор Столярчук Я.М.

ЗМІСТ

Дорошенко Влада	
Роль Європейського Союзу у післявоєнному відновленні економіки України	4
Гавриш Аліса	
Перспективні напрями стратегічного партнерства США та України у повоєнний період	6
Тан Цзялу	
Перспективи співробітництва КНР та України у повоєнний період	8
Шишук Назарій	
Цілі сталого розвитку ООН як орієнтир у допомозі економічному відродженню України	9
Миргородська Ольга	
Міжнародні "зелені проєкти" у повоєнному відновленні економіки України	13
Вольф Карина	
Нова «зелена» політика як шлях європейської інтеграції та повоєнного відновлення України	15
Демиденко Марія	
Можливості використання досвіду США в сфері "зелених інвестицій" для відновлення України	17
Сумцов Дмитро	
Повоєнне відновлення української економіки: шляхи та інструменти співпраці з міжнародними торговельними організаціями	20
Анапріюк Карина	
Розвиток глобальної дослідницької мережі відродження економіки України	22
Мацейко Ольга	
Інвестиційні проєкти багатонаціональних корпорацій як інструмент відновлення економіки України	25
Сковородка Владислава	
Розвиток венчурного підприємництва в системі інноваційної моделі відродження економіки України	28
Грицик Олександр	
Механізми залучення іноземних інвестицій в економіку України у повоєнний час	32
Харлов Володимир	
Офшоризація бізнесу в контексті економічної безпеки України	36
Рябчич Юлія	
Стратегічні напрями нарощення міжнародної конкурентоспроможності Києва в умовах повоєнного відновлення України	40
Кубракова Анастасія, Степаненко Ілона	
Міжнародні стратегії повоєнної відбудови Харкова	44
Ткачук Віталій	
Фінансові механізми відбудови міст і місцевих громад повоєнної України	47
Сукач Данійл	
Діджитал-інструменти у процесах формування економічної безпеки України	50
Іолтуховський Ілля	
Інструменти розвитку фармринку України у повоєнний час	53

<i>Петрикей Олексій</i>	
Міграційна політика України в стратегії повоєнної відбудови	56
<i>Сакович Аліна</i>	
Ринок праці України в умовах повоєнної відбудови	58
<i>Поврезнюк Тетяна</i>	
Шляхи розвитку міжнародного науково-технологічного співробітництва України у повоєнний час	61
<i>Перепелиця Надія</i>	
Місце скандинавських країн у світовій економіці в контексті потенціалу допомоги Україні	64
<i>Шенгерей Ангеліна</i>	
Екологічний маркетинг у стратегії відбудови України на засадах «зеленої економіки»	67
<i>Марченко Марія</i>	
Перспективи реалізації «пришвидшеного сценарію» інтеграції України до ЄС	69
<i>Сергієнко Микита</i>	
Потенціал українських підприємств на світовому ринку в повоєнний період	72
<i>Саттарова Івіліна</i>	
Скасування торговельних обмежень ЄС для України: можливості для вітчизняних компаній	75
<i>Лозицька Юлія</i>	
Механізм забезпечення боргової стійкості України в умовах повоєнної відбудови	77
<i>Чемерис Юрій</i>	
Інтелектуалізація економіки в повоєнній відбудові України	79

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА США ТА УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Через тридцять років після відновлення незалежності України зв'язки між Сполученими Штатами та Україною стали міцнішими, ніж будь-коли. Спільні цінності України та США і відданість єдиній, вільній, демократичній та мирній Європі становлять основу нашого стратегічного партнерства. Країни працюють разом для вирішення спільних глобальних проблем, включаючи енергетичну безпеку та диверсифікацію, зміну клімату та пандемію COVID-19.

Дії Росії в Україні загрожують створити нові прецеденти на європейській землі, підриваючи основні міжнародні принципи, життєво важливі для миру та безпеки, а саме такі:

- ✓ кордони та територіальна цілісність держави не можуть бути змінені силою;
- ✓ громадяни у суспільстві мають невід'ємне право визначати майбутнє своєї країни;
- ✓ усі члени міжнародного співтовариства пов'язані загальними правилами і повинні мати справу з наслідками, якщо вони порушать свої зобов'язання.

Ці засади поширюються за межі України та Європи, і лежать в основі міжнародного порядку, який Сполучені Штати, наші союзники та партнери створили та підтримують разом. Тому стратегічне партнерство США та України є на сьогоднішній день вкрай важливим для нашої країни.

При виконанні роботи використано загальнонаукові і спеціальні методи наукового пізнання, сукупність гносеологічних підходів, логічних законів побудови висновків, що безпосередньо зумовлені постановкою мети дослідження. Робота ґрунтується на використанні: методів порівняння, систематизації, узагальнення, методичних підходів, статистичних методів.

Інформаційну базу дослідження складають опрацьовані автором наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, публікації періодичних фахових видань.

У листопаді 2021 року Україна та Сполучені Штати Америки (США) підписали оновлену Хартію зі стратегічного партнерства, яка містить низку положень про співпрацю у сферах безпеки, демократії і верховенства права та економіки.

Наразі основна увага співробітництва України та США націлена на безпеку та оборону нашої країни. З 2014 року Сполучені Штати виділили Україні допомогу на суму понад 7,3 мільярда доларів, включаючи допомогу у сфері безпеки та не пов'язану з нею. Крім того, Сполучені Штати надали три державні гарантії щодо кредитів на загальну суму 3 мільярди доларів.

15 березня 2022 року президент Джо Байден підписав двопартійний Закон про додаткові асигнування для України, з метою надання додаткової військової, гуманітарної та економічної допомоги в розмірі 13,6 млрд. доларів, щоб допомогти Україні захистити себе від подальшого вторгнення Росії, забезпечити, щоб уряд України міг ефективно функціонувати у час конфлікту та підтримати народ України. Допомога, що фінансується відповідно до Закону України про додаткові асигнування, також буде надана країнам, які постраждали від

української кризи.

Сполучені Штати є найбільшим донором гуманітарної допомоги в Україні з однієї країни. Країна вже надала майже 653 мільйони доларів гуманітарної допомоги вразливим громадам у регіоні з того часу, як вісім років тому Росія вперше вторглася в Україну, зокрема майже 302 мільйони доларів цього року.

Окрім сектора оборони та безпеки, країни ведуть співпрацю і в інших галузях. Так, ведеться діалог щодо залучення інвестицій в енергетичний сектор, з метою усунення системних дисбалансів в українській енергетичній системі, розширення реформи корпоративного управління в державних енергетичних компаніях, підвищення привабливості енергетичної галузі України та залучення іноземних інвестицій, необхідних для досягнення енергетичної незалежності, декарбонізації та чистої енергії.

Україна приєдналася до Місії сільськогосподарських інновацій (AIM) та має намір розвивати відновлювані джерела енергії з фінансовою відповідальністю.

Сполучені Штати та Україна підписали Меморандум про взаєморозуміння щодо комерційної співпраці, покликаний сприяти комерційній участі американських компаній в економіці України та українських компаній в економіці США.

Також був підписаний Меморандум про взаєморозуміння, який може підтримувати майбутні угоди у певних секторах. Початкова сума у розмірі 3 мільярдів доларів для підтримки цих потенційних угод з боку Експортно-імпортного банку (EXIM) США може бути збільшена у міру розвитку портфеля проектів у галузі агробізнесу, інфраструктури, клімату та енергетики.

Ведуться переговори щодо затвердження планів роботи з обходу регуляторних бар'єрів, відмови від використання неліцензійного програмного забезпечення українськими державними органами, вирішення інших питань інтелектуальної власності та співробітництва з США.

Таким чином, Україна вбачає в США політичного партнера, спроможного допомогти стати їй на позиції європейського розвитку і гарантувати недоторканність й цілісність. Проте українсько-американські відносини є доволі динамічними та суперечливими одночасно. США, безперечно, мають визначальний вплив на Україну, але слабка позиція української політики, її системна невизначеність постійно підривають основи двостороннього «стратегічного партнерства».

Література:

1. Брайлян Є. Оновлення Хартії давніх союзників: як розвивається стратегічне партнерство України та США [Електронний ресурс] / Є. Брайлян // Інформ. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://armyinform.com.ua/2021/11/12/onovlennya-hartiyi-davnih-soyuznykiv-yak-rozvyvayetsya-strategichne-partnerstvo-ukrayiny-ta-ssha/>.
2. Гончаров К. Україна та США підписали оновлену Хартію стратегічного партнерства [Електронний ресурс] / К. Гончаров // DW. Made for minds. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dw.com/uk/ukraina-ta-ssha-pidpysaly-onovlenu-khartiiu-stratehichnoho-partnerstva/a-59785041>.
3. Середюк Н. ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка / Н. Середюк. // ВІСНИК Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2017. – №1. – С. 34–38.

4. Andrew Lohsen. What Does the Future Hold for U.S.-Ukraine Relations? [Електронний ресурс] / Andrew Lohsen // CSIS. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.csis.org/analysis/what-does-future-hold-us-ukraine-relations>.
5. Antony J. Blinken. United with Ukraine [Електронний ресурс] / Antony J. Blinken // U.S. Department of state. – 2022. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.state.gov/united-with-ukraine/>.

Тан Цзялу

*«Міжнародна економіка», 5 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»*

Науковий керівник – д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки Швиданенко О.А.

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВРОБІТНИЦТВА КНР ТА УКРАЇНИ У ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Розвиток глобального бізнесу базується на інтеграції економічних зусиль країн-лідерів світової економіки та інших держав світу. Не винятком є і економічне співробітництво України та КНР.

Питання співробітництва КНР та України розглядали Л. Власенко, О. Лапкін, Т.Осташко, К. Шатрова та інші [1, 3, 4, 6]. Дані науковці розглядали торговельні, інвестиційні та транзитні аспекти співробітництва КНР та України.

В даний час КНР фактично є головним торговельним партнером України протягом останніх років за показником сукупного експорту та імпорту. Зокрема, двосторонній товарообіг становив близько 19 млрд. дол. США в 2021 р. між країнами, зокрема, український експорт складав 8,0 млрд. дол. США з приростом на 12,7% в 2020-2021 рр., а український імпорт з Китаю складав близько 11,0 млрд. дол. США з приростом на 31,9% в 2020-2021 рр. [2, 5]. Позитивний інвестиційний приріст китайських інвестицій в Україну складав 111 млн. дол. США, що вказує на загальну стратегічну зацікавленість обох країн в розвитку співробітництва КНР та України у післявоєнний період.

ТОП товарів, експортованих з України до Китаю в 2020 році: 35% (2,49 млрд. дол. США) - руди та концентрати залізни, включаючи обпалений пірит; 19,4% (1,38 млрд. дол. США) – кукурудза; 13,6% (970 млн. дол. США) - олія соняшникова, сафлорова або бавовняна та їх фракції, нерафіновані або рафіновані, але без зміни хімічного складу; 6,76% (481 млн. дол. США) - макухи та інші тверді відходи; 6,59% (469 млн. дол. США) - ячмінь; 3,34% (238 млн. дол. США) - напівфабрикати із заліза або нелегованої сталі.

ТОП-10 товарів, що імпортуються в Україну, з Китай у 2020 році: 7,56% (624 млн. дол. США) - апаратура, що передає для радіомовлення або телебачення; 6,52% (538 млн. дол. США) - обчислювальні машини та їх блоки; магнітні або оптичні пристрої для зчитування, машини для перенесення даних; 3,21% (265 млн. дол. США) - діоди, транзистори та аналогічні напівпровідникові прилади; фоточутливі напівпровідникові пристрої; 2,17% (179 млн. дол. США) - триколісні велосипеди, самокати, педальні автомобілі та аналогічні іграшки на колесах [2, 5].

Базовими векторами перспектив співробітництва КНР та України у післявоєнний період можуть бути:

- створення китайських підприємств в Україні;